خەباتی ڕاستەوخۆ

نووسینی : Emile Pouget

و. لە فارسیەوە: هەژێن

لە بڵاوکراوەکانی سەکۆی ئەنارکیستانی کوردستان

جانیوەری 2010

بەرایی

ئەو شێوازەی کە تا هەنووکە لەنێو بزاڤی کرێکاری و بزاڤە کۆمەڵایەتییە ئازادیخواز و یەکسانیخوازەکانی کۆمەڵگەی کوردستان و کۆمەڵگەکانی دەوروبەریدا بۆ بەدەستهێنانی داخوازی و بەرهەڵستی هێرشی چینی سەروەر بۆ سەر دەستکەوتەکانی باوبووە و ناسراوە، شێوازی سۆشیال-دیموکراتییانە - چەپی (دیکتاتۆری پارتیی) و ڕاستی (پارلەمانتاری)- بووە؛ واتە ڕێکخستن و بڕیاردان لە سەرەوە بۆ خوارەوە، ئەمەش بۆ ئامانج و ئاراستەی ئەو ڕێڕەوە ڕامیارییە دەگەڕێتەوە، کە لە سەردەمی سەرهەڵدانی نێونەتەوەی یەکەمەوە کەوتە پاگەندەی ئەوەی کە هوشیاری شۆڕشگێڕانەی چینایەتی لەلایەن دەستەبژێری وردەبۆرژواییەوە دەبرێتە نێو کۆڕی کرێکاران، کرێکاران بۆ ڕزگاربوونیان پێوستە دەسەڵاتی ڕامیاری بگرنە دەست و بۆ ئەم مەبەستەش پێویستیان بە پارتی ڕامیاری هەیە، کە دەستەبژێری هوشیاریبەخش ببێتە ڕابەر و بڕیاردەری ئەو پارتە و ڕێکخراوە جەماوەرییە چینایەتییەکانیش پاشکۆی سازش و بادانەوەکانی پارت بن.
بەڵام هاوکاتی هەوڵەکانی وردەبۆرژوازی بۆ لەقاڵبدانی بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی یەکسانیخوازی چین و توێژە چەوساوە و بندەستەکان، هەردەم کرێکارانی هوشیار و ئازادیخوازانی بزاڤە کۆمەڵایەتییەکانی تری کۆمەڵگە لەبەرامبەر ئەوەدا کەوتوونەتە هەوڵی خۆڕێکخستنی سەربەخۆ و خەباتی ڕاستەوخۆی شۆڕشگێڕانەی ڕامیاری و ئابووری و کۆمەڵایەتی دوور لە نەخشەکێشان و بڕیاردانی وردەبۆرژوازی خۆبەڕابەرزان و

ڕزگارکەر و خاوەنبیر، خەباتی ڕۆژانە و ڕاستەوخۆی چین و توێژە دژەسەروەرەکانی کۆمەڵگەیان لێکهەڵپێکاوە.
خەباتی ڕاستەوخۆ وەك تاقە شێوازی شۆڕشگێرانەی چەوساوانی کۆمەڵگەی چینایەتی، بەبێ ناوەندگەری و دیکتەکردنی ڕابەرانی پارت و بەبێ پێشڕەوی دەسەڵاتخوازانی وردەبۆرژوا، ئاراستەی لە کۆمەڵگەی ناچینایەتییە و پێی وایە کە بنەماکانی کۆمەڵگەی ناچینایەتی لە ڕەوتی خەباتی جەماوەری و ڕاستەوخۆی ڕۆژانەدا جێگیر دەکرێن و هۆشیاری و پەروەردەی شۆڕشگێڕانەی سۆشیالیستی وەك بەرئەنجامی هەوڵ و تاقیکردنەوەکانی خەباتی بەردەوام و خۆبەخۆی خودی چەوساوان سەرهەڵدەدات و پێویستی بە پێخەمبەری هیچ ڕامیار و ئەکادیمیستێك نییە.
ئەزموونەکانی خەباتی چینایەتی لە دوو سەدەی ڕابوردوودا ئەوەیان نیشانداوە، کە پارتە رامیارییەکان و دەستەبژێری خۆبەرابەرزان، بە بەردەوامی ڕیزەکانی خەباتی چینایەتیان لیکترازاندووە و بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵات و پلەوپایەی سەروەری، هەوڵە شۆڕشگێڕانەکانیان لەبار بردوون؛ لەوانە شۆڕشی ئۆکتۆبەر، بزاڤی شۆڕشگێڕانەی جوتیارانی ئۆکرانیا، ڕاپەڕینەوەی دەریاوانانی کرۆنشتات، هەوڵی کرێکارانی ئاڵمانیا، شۆڕشی ئیسپانیا و شۆڕشەکانی ئەمەریکانی لاتین و ... تد.
بەکورتی خەباتی راستەخۆ لێدانە لە رابەری و شوانەیی رامیاریی، لێدانە لە بنەماکانی سەروەری چینایەتی و پێکهاتەی سەرەوخواری سەروەری، لێدانە لە هەموو هەوڵێکی دەسەڵاتخوازی و تەنیا سەنگەری خەباتی راستەوخۆی ڕۆژانەیە و ئەزموونەکانی خەبات ڕێنوێنیگەری دەبن.

-وەرگێڕی کوردی-

خەباتی ڕاستەوخۆ*

مەبەستمان لە "خەباتی ڕاستەوخۆ" چییە

خەباتی ڕاستەوخۆ، سیمبولی سەندیکالیزمە لە کار و هەڵسوڕاندا. ئەم شێوازە، نوانەری شەڕێکی هاوبەشە لە دژی سەرکوت و بەهرەکێشی. بە بێ پەردە، ئاراستە و ڕووی تێکۆشانی نەپساوەی چینی کارگەر لە هێرشی بەردەوامیدا بۆ سەر سەرمایەداری، ڕادەگەیێنێت.

خەباتی ڕاستەوخۆ دەربڕینێکی هێندە ڕوون و هێندە شیاوی لێتێگەیشتنە، کە بە بەکاربردنی دوو وشە، بە ئاسانی پێناسە دەکرێت و شیدەبێتەوە. واتای ئەوەیە کە چینی کارگەر، لە یاخیبوونی هەمیشەیی خۆیدا دژی پێکهاتەی دەوڵەت، هیچ چاوەڕوانییەکی لە کەسەکان، هێزەکان و دەسەڵاتەکانی دەرەوەی خۆی نییە، بەڵکو بە خۆی مەرجەکانی خەباتی خۆی دێنێتە ئارا و لە دەروونی خۆیدا بۆ ئامرازەکانی خەبات دەگەڕێت. واتە لە دژایەتی کۆمەڵگەی جێکەوتەی هەنووکەییدا، کە تەنیا هاووڵاتی بە فەرمی دەناسێت و بەرهەمهێنەر لەبیردەباتەوە. ئەوەی ئەو بەرهەمهێنەرە، پاش ئەوەی کە تێگەیشت کە هەر پێکهاتەیەکی کۆمەڵایەتی خۆی بەپێی سیستەمی بەرهەمهێنانەکەی ڕێکدەخات، تێدەکۆشێت بەلابردنی خاوەنکار و بەدەستهێنانی دەسەڵات لە شوێن بەرهەمهێناندا، ڕاستەوخۆ هێرش بکاتە سەر شێوازی سەرمایەدارانەی بەرهەمهێنان بۆ ئەوەی بیگۆڕێت؛ کە مەرجێکی پێویستە، بۆ بەهرەمەندبوون لە ئازادی ڕاستەقینە.

ڕەتکردنەوەی دیموکراتیزم

کاری ڕاستەوخۆ، لە ناوەرۆکدا واتە چینی کارگەر، لەبری کڕنووشبردن بۆ پرنسیپلەکانی دەسەڵات، ئامێتەی بیری ئازادیخوازانە و خۆبەڕێوەبەرایەتی –خودموختاری- دەبێت. هەنووکە، سوپاسگوزاری بۆ بنچینەکانی دەسەڵات، کە پایەی دونیای هاوچەرخ - دیموکراسییە وەك دوا دەستکەوت-، ئەوەی کە مرۆڤ بە هەزاران زنجیری ماددی و مۆراڵی بە جێی خۆیەوە کۆتکراوە، هیچ چانسێك بۆ خستنەڕووی داخوازی و داهێنانی ڕاستەقینەی پەیدا نادۆزێتەوە.

لە ڕەتکردنەوەی دیموکراتیزم و هەڵە و ڕیاکاری و لە ڕەتکردنەوەی دوا شێوەی بەرجەستەبووی سەروەری – ئۆتۆریتە- دایە، کە شێوازی سەندیکالیستی بە گشتی سەرهەڵدەدا. لەبەر ئەوە، کاری ڕاستەوخۆ لە کەتواردا ڕێك ژیاندنەوەی بنەمای ئازادی و کەتوارکردنییەتی لە نێوان جەماوەردا؛ ئەمجارە ئازادی نەك وەك بۆچوونێکی دابڕاو، نارۆشن و نادیار، بەڵکو بەشێوەی تێگەیشتنێکی ڕۆشن و کردەیی بەدەست دێنین، کە خەبات و بەرگرییەکانی سەردەمی ئێمە دەژێنێتەوە: ئەم ئازادییە لەنێوبەری گیانی فەرمانبەری و گۆشەگیرییە، کە مرۆڤەکانی تێکشکاندووە و کردوونی بە کۆیلەی خۆپەرست؛ هەروەها پەرەپێدەری گیانی شۆڕشگێڕییە، کە کۆمەڵگەی مرۆیی بەربەخش دەکات.

لێکترازانی بنەڕەتی و تەواوەتی نێوان کۆمەڵگەی سەرمایەداران

و دونیای کرێکاران، بەو جۆرەی کە لە کاری ڕاستەوخۆدا هەیە، لە دروشمی ئەنجومەنی نێونەتەوەیی کرێکاران (IWA / International Worker's Association – AIT/ Association Internationale des Travailleurs) دەربڕابوو : **"ئازادی کرێکاران تەنیا بە دەستی خودی کرێکاران خۆیان بەدەست دێت"**. بە گرنگیدانی فرەتر بە ڕێکخراوە ئابوورییەکان، کۆمەکی بەرچاو بە کەتوارکردنی ئەم جیاییە دەکات. IWA/AIT بە دروستی لەوە تێگەیشتبوو، کە ئاڵوگۆڕی کۆمەڵایەتی دەبێت لە خوارەوەڕا دەست پێ بکات و ئاڵوگۆڕی ڕامیاری بە تەواوی سەرەنجامی ئاڵوگۆرگەلێکن، کە لە سیستەمی بەرهەمهێناندا ڕوودەدەن. لەبەر ئەوەشە، لە چالاکی یەکێتییە پیشەییەکاندا، کە بێجگە لە کاری ڕاستەوخۆ شتێکی تر نین، پێشوازی دەکرێت، ئاسایی و ڕەوابوون بە کارایی و زیندوویەتی پێبەخشینیان دەدا و کردوونی بە پرسێکی سەرەکی، ئەویش ئەوەیە، کە لە کاری ڕاستەوخۆ بەولاوە واتایەکی تر نابەخشێت.

کاری ڕاستەوخۆ لە ڕاستیدا هەمان کاری ئاسایی یەکێتییەکانە و بەڵگەی بوونی ئەوانە؛ داخوازی سنووردارکردنی کارکردی وەها ڕێکخراوگەلێك داخوازییەکی گەمژانەیە؛ هەروەها بۆچوونی کۆبوونەوەی موچەوەرگران بە ئامانجی ئامادەکردنیان بۆ ڕازیبوون و بەرگەگرتنی چارەنووسێك کە کۆمەڵگەی بۆرژوازی بۆیانی دیاریکردووە (بەرهەمهێنان بۆ کەسانی دیکە)، لە گەڵتەجارییەك زیاتر بەولاوە نییە. زۆر ئاشکرایە، کە ئامانجی کۆبوونەوەی کەسەکان لە یەکێییەکاندا، سەرەڕای بوونی بۆچوونی جۆراوجۆری کۆمەڵایەتی و ڕامیاری، لەتەك یەك

هاوکـــاریکردن و ڕێکخراوبـــوون، وەك کەســـە ســـەربەخۆکان، بـــۆ داکۆکی لەخۆکردن و خەباتی ڕاستەوخۆیە. بەرژەوەندی هاوبەش لەوێدا کۆیان دەکاتەوە؛ ئەوان خۆبەخۆ ڕاکێشی دەبن. لەوێدا، لەم پەروەردگەیانەی ژیانـدا، دەسـتبەکاری و بەرنـامەڕێژی و پەروەردەبوونیـان ڕوودەدا؛ یەکێـتییە پیشـەییەکان، هوشـیاری کرێکـاران، کە بە هـۆی دەمـارگیری و کینەگەری چێنـراو لەلایەن چینـی سـەروەرەوە، لاوازکـراوە، دەبـوژێنێتەوە؛ چاویـان بە پێداویسـتی ڕۆژانەی خەبـات و شـۆڕش دەکـاتەوە؛ ئەوان، بە ڕێکخستنی هەوڵەکانیان، بۆ تێکۆشانە کۆمەڵایەتییەکان ئامادە دەکـات. بە وەهـا فێرکـارییەك، بەم جێیە دەگەیـن، کە هیـچ کەسێك، هیچکات، چالاکی کاری لە شوێنگەلێك، کە هەستی بە کەسانی تر نەسپاردووە، بۆخۆی دەست بەچالاکی بکات. لەم ڕاهێنانانەدایە کە تاکە کەس هەست بە بوونی خۆی دەکات، گشتێتی خەباتی ڕاستەوخۆش، لە ستایشی ئەم بوونەدایە. بەم جۆرە، کارزانی، مۆڕاڵ، کەسایەتی و توانایی بەرجەستەبوونی کەسایەتی دەخرێنە بەردەستی. خەباتی ڕاستەوخۆ، باوەڕ بەخۆبوونمان فێردەکات! پشت بەخۆبەستنمان فێردەکات! بەسەر-خۆدا زاڵبوونمان فێردەکات! چالاکی بۆخۆبوونمان فێردەکات!

هەنـووکە، ئەگەر ئەمـانە لەتەك شـێوازی سـوودوەرگرتن لە ڕێکخراوگەل و کۆمەڵە دیموکراتیکەکان بەراورد بکەین، دەبینین کە ئەوانە هیچ شتێکی هاوبەشیان لەتەك ئەم هەوڵە پەیگیرە بۆ بردنەسـەرەوەی هوشـیاری نییە و ناشـتوانن لەتەك ئەم شـێوە کارکردنەی کە لە ڕێکخـراوە ئابووییەکانـدا ڕوودەدا، بگـونجێن. هیچ سەلمێنەرێکمان نییە، وێنا بکەین، کە بتوانین ئەم شێوازانە

یەکێکیان بگۆڕین بە شێوازی تر. خەباتی ڕاستەوخۆ، بەهۆی ناکۆکی لەتەك کارکردی کۆمەڵەگەلی دیموکراتیك، کە دواجار ڕووی لە سیستەمی نوێنەرایەتییە (هەروەها بەم پێیە هەڵچوونی کەسانی ژێردەستی لە خۆگرتووە)، لە دەرەوەی بواری ئابووری شتێکی بێمانایە. دیموکراسی لەمانەدا کورت دەبێتەوە: بڕوا بە نوێنەرایەتی ئەوانەی سەرەوە بکەن! پەنایان بۆ بەرن! پشتیان پێ ببەستن! کارەکان بەوان بسپێرن!

سروشتی کاری تاکەسی و خۆبەڕێوەبەری چینی کارگەر، کە لە خەباتی ڕاستەوخۆدا کۆبووەتەوە، بە جێبەجێکردنی لە بواری ئابووریدا دەبیندرێ و سەرجی دەدرێتێ؛ لەوێدا گشت هەڵەکان چارەسەرساز دەبن، شوێنێك بۆ خراپتێگەیشتن نییە و هەموو تێکۆشانەکان لە خزمەتی مەبەستێکی بەسوود و دیاریکروادا دەبن. بەمجۆرە، دەزگە داڕێژراوەکان بۆ چالاکی دیموکراتیك، کە کەسانێکیان بەداخوازی کۆمەڵایەتی دوولا ناکۆك بەیەکیان کۆکردوەتەوە و لە ڕاستیدا لە بزووتن بەجێ دەمێنن. لێرەدا دوژمن دەبینرێت. بەهرەکێشان و ستەمکاران ناتوانن هیوای خۆشاردنەوەیان لە پشت دیوجامە هەبێت، یان بیانەوێت بە پۆشینی دێوجامەی ئایدیۆلۆژی خەڵکی بەلاڕیدا بەرن: ئەوانە دوژمنی چینایەتین و بۆ بەردەوامبوونی بەهرەکێشیان دەبێت بەم ئەندازەیە ئاشکرا خۆیان بخەنەڕوو! لێرەدا، شەڕی دەستەویەخەیە و هیچ شتێك شاراوە نامێنێتەوە. لە بواری ئابووریدا، هەر هەوڵیك بەڵگەنەویستە و بەرهەمێکی پێوەردراوی هەیە؛ بە کورتی، هەر بەرهەڵستییەکی کارا، بە کەمبوونەوەی کەمێك لە ئۆتۆریتەی خاوەنکار، سستبوونی زنجیرگەلێك کە

کرێکاریـان بە کـارگەوە گرێـداوە، بەبـوونـی ڕێـژەی خۆشـگوزەرانـی دەشـکێتەوە. بـێ سـێ و دوو، لـەبەر ئـەمەیە، کە لێـرەدا، خـەبـاتـی ڕاسـتـەوخۆ، پێویسـتـی بە یەك دەنگـی هـاوەڵانـی چینـایەتییە، تـا بتـــوانن شانبەشـــان بچنە شـــەڕەوە و پێکەوە لـەتـەك دوژمنـــی هاوبەش بجەنگن.

بەم پێیە، ئەوە ئـەنجـــامگیری دەکەیـــن، کە بە پێکهێنـــانـی هەر ڕێکخراوێکـــی پیشـــەیی، دەبێـــت هەر لە ســـەرەتاوە ئەوە هەڵهێنجێنن، کە کرێکاران کۆدەبنەوە و ئامادە دەبن، تاوەکو ئاگـا یـان نـائاگـا، بە کاروبـاری خۆیـان ڕابگەن؛ کە ئـەوان بڕیاریانـداوە لـە بـەرامبەر خـاوەنکارەکانیانـدا ڕاوەسـتن و لـەم ڕێگەیـەدا تـەنیـا پشـت بە هەوڵەکـانـی خۆیـان ببسـتن؛ کە مـەبـەسـتـی ئـەوان، کـاری ڕاسـتـەوخۆیە، بـەبـێ نـوێنـەرایـەتـی و بـەبـێ سـپاردنـی کـارەکـان بـە کـەسانـی تر.

خـەبـاتـی ڕاسـتـەوخۆ، هـەمان کـاری یـەکێتـی پیشـەییە، بـەبـێ پۆشـش، بـەبـێ خـەوش، بـەبـێ لایـەنگـری لـە دەسـەڵاتـخوازێك لـە بـەرامـبـەر دەسەڵاتـخوازێکی تردا و بـەبێ هیچ کەمکردنـەوەیەك لـە نـاوەڕۆکی کاری یەکێتی پیشەیی، واتـە بێ ئاشتیکاری سەرمایەدارانە، بەبێ خۆگونجـان لـەتـەك خـاوەنکـار، بـەبـێ خـافڵبوون لـەوەی کە ئاشـتـی کـۆمـەڵایـەتـی لـە سـایـەی سـەروەریدا لاف و گـەزاف لێـدانـە ؛کـاری یـەکێتـی پیشـەیی، بـەبێ بوونـی دۆستـانێك لـەنێو میری (حکومـەت)دا و بێ هیچ مسۆگـەریی یا بـەڵێنـی کـۆمـەك لـەلایـەن میـانجگـەرانـەوە، خـەبـاتـی ڕاسـتـەوخۆیە.

ستایشی تاك

لە ڕوانگەی کاری ڕاستەخۆوە، ئازادی توێژەکانی خەڵك کە تا ئەم ساتە خوویان بە تێروانینە سەپێنراوەکانەوە گرتووە، تەنیا لە ڕێگەی سەرلەنوێ بیرکردنەوە و هوشیاربوونەوەوە لە تواناداهەیە. کاری ڕاستەوخۆ، بانگەوازێکە بۆ هەمووان، کە ڕۆڵی خۆیان لەم هەوڵە گشتییەدا بگێڕن؛ خەباتی ڕاستەوخۆ لە تاك دەخوازێت کە چیتر هیچ لەباردانەبوو نەبێت، چیتر لە سەروو یا دەرەوەی خۆی بۆ ڕزگارگەر نەگەڕێت. تاك دەبێت لەسەر پێیەکانی خۆی بوەستێت و چیتر ملکەچانە بۆ پێداویستییەکانی کۆمەڵگە خۆی بەدەستەوە نەدات. خەباتی ڕاستەوخۆ ڕاگەیاندنی کۆتایی پەڕجووەکانە (چ ئاسمانی و چ دەوڵەتی) و پاش ڕەتکردنەوەی گشت ئەو هیوایانەی کە پشت بە چارەنوویس دەبەستن (با چارەنوویسی هەرکەسێکیش بێت) مژدەی ئەم بنچینەیە دەدات: **ڕزگاری ئێمە لە دەستی خۆماندایە!**

زۆر کەس، سەرەڕای جیاوازبوونی باوەڕی ڕامیاری و کۆمەڵایەتی و خوونەریتیان، پەیان بە توانای لە ڕادەبەدەری خەباتی ڕاستەوخۆ بردووە و بەم بنچینە بەسوود و ڕووراستە کۆمەڵایەتییەوە پەیوەست بوون.

کۆیفەر «Keufer» لە ساڵی 1902دا لەمەڕ هەلومەرجی گوماناوی یەکێتی پیشەیی شووشەسازانی ئەوکات (کە بارودۆخێکی شێواوی هەبوو) ئاوا دەنووسێت:

جێی سەرسوڕمان نییە کە دەوڵەت سەروکاری لەتەك ئەم

بەشانەشـــدا هەیە. زۆرێـــك لە هاوڕێیـــانی ئێمە پێیـــانوایە خۆتێوەردانی ڕامیـــاران لە کێشمەکێشـــە کۆمەڵایتییەکـــان لە بەرژەوەندییان دەبێت.

بەڵام لە تێڕوانینـی ئـێمەوە، کرێکارانێـك کە بەهاوپشـتییەوە لە یەکێـتییە لکـی و پێشـەییەکان یـا لە فێدراسـیۆنەکاندا خۆیـان ڕێکخسـتووە، زۆر لە ڕامیـاران بەهێزتـرن و توانـا و لێهـاتوویی پێویسـتییان بـۆ یەکلاییکـردنەوەی ڕاسـتەوخۆی گیروگرفتەکـانی خۆیـان لەتەك خاوەنکـاران هەیە. ئەوان پێویسـتیان بەهاوکـاری هیچ کەس نییە. **پڕۆلیتاریا، دەبێت بەخۆی بە کاروبارەکانی خۆی رابگات...**

ئەمە بەشێك لە قسەکانی مارسێڵ سیمبات «Marcel Sembat» بوو لە پارلەماندا:
"خەبـاتی ڕاسـتەوخۆ؟ واتە ڕێکخراوبـوونی کرێکـاران لە یەکێـتییە کرێکاری و فیدراسیۆنەکان و ڕێکخراوگەلی لەو جـۆرەدا. کرێکـاران نایانەوێت، لەبری ئەوەی کە هەموو شتێك بەدەوڵەت بسـپێرن، یـا بەهیوای ئەوەی کە جارجارە پارووەنانێکیـان بـۆ فـڕێ بـدرێت، بـۆ هەمیشـە کڵاوی خۆیـان لەبەرامبەر پارلەمـان داگـرنە خـوارەوە. ئەوان دەتـــوانن پەیوەنـــدی بەیەکەوە بکەن و هێـــزی خۆیـــان یەکبخەن.

کرێکارانێـــك کە ڕەزامەنـــدییان بەم بنچینەیە داوە، ئامێتە بە خەبـاتی ڕاسـتەوخۆ دژ بە بەڕێـوەبەران دەبـن و هەرکـاتێکیش دەستبردن بـۆ لایەنـی یاسـایی پێویسـت بـوو، داوا لە یاسـادانەر

دەکەن و فشـــاری دەخەنە ســـەر تـــا بێتە پرســـەکەوە و مـــل بەداخوازییەکانی ئەوان بدات.

ئەندامانی یەکێتییەکان دەڵێن: ئێمە لەوە تێگەیشتووین، کە ئەوە ڕێسا کۆمەڵایەتییەکانن، کە یاسایان چێکردووە. دەمانەوێت بەرەبەرە ڕێسای خۆمان چێ بکەین تا ئاسانتر یاساکەمان بڕیاری لەسەر بدرێت و کاری پێ بکرێت. ئایا دەبێت کەسێك بە نوێنەرایەتی هەڵبژێرین، تاوەکو بۆ کارێك کە هەر ئێستاکە دەتوانین بە خۆمان ئەنجامی بدەین، چەنەبازی بکات؟ ئایا دەبێت بێبیانوو هەر چاوەڕێ بین، کە ئەوان (خاوەنکاران) هەر کات پێویستیان بوو، بێدوودڵی داخوازییەکانیان بەسەر یاسادانەردا بسەپێنن؛ ئایا لە بەرامبەر ئەمەدا دەبێت ئێمە دەستەپاچە دانیشین و تەنیا تەماشاکەری ئەوان بین؟

ئایا هیچکات پێویست نەبووە، کەسیك چاودێری یاسادانەر بێت؟ ئایا هیچکات ناتوانین بەخۆمان بیر بکەینەوە؟ ئایا هیچکات بەخراپ لە پلەوپایەمان سوود وەرناگرین؟ کەسانێك کە لەم هەڵانە زیانیان پێگەیشتووە، بوونەتە قوربانی ئەم خراپ بەکاربردنانە؛ ئایا باشتر نییە، کە بەخۆیان بێنە مەیدان و سەرنجی هەمووان بۆ پرسەکان رابکێشن و بەخۆیان ڕێگەچارە بخەنەڕوو یا ئەگەر بکرێت بەخۆیان چاکسازی پێویست بکەن؟

پیاوە (آقایان) بەڕێزەکان؛ لەبەر ئەم هۆیەیە کە دەڵێم نیازخراپییەك لە پشت نادروستنیشاندانی هەڵگرانی بیروباوەڕی خەباتی ڕاستەوخۆ خۆی مەلاس داوە: لەبیرتان نەچێت، ئەگەر

ئەوان بەبێ پرسی نوێنەرەکانیان، بەخۆیان هەوڵەکانیان بە سەرەنجام بگەیێنن، تەنیا لەڕووی ناچاری و لە ڕکهەستانەوەیە، کە ئاوا دەکەن...

کەم نین ئەوانەی کە بۆ بەڕێچوونی کاروباریان پێویستیان بە ئێوە هەیە. پێویست نییە بۆ خزمەتکردن بە خەڵك خۆتان لە کاروباری کرێکاران تێهەڵقورتێنن، کە هەموو ئارەزوویەکیان یەکخستنی چینەکەیانە لە یەکێتییە پیشەیی و ڕێکخراوە ئابوورییەکاندا، تا بتوانن بەخۆیان سەربەخۆ داخوازییەکانی خۆیان بەرنە پێشەوە.....

ڤاندەرڤێڵدە لە بروکسڵ (Bruxelles) لە «بڵاوکراوەی گەل» دا دەنووسێت:
ئەوەی کە چینی کرێکار بڕیاری خۆی بەپوختەیی بداتە دەست نوێنەرەکانی لە پارلەمان، تاوەکو لەوێوە و بە شێوەیەك کە پێیان گونجاوە خەبات بکەن، ئەم شێوە خەباتە، تەنانەت توانای لێسەندنی ئێسقان و پلەگۆشتێکی لە سەرمایەداری نییە.

ئەمەمان چەندین جار وتووە، بەڵام هێشتاکە پێویستە دووبارەی بکەینەوە، ڕاستییەکی زۆر لە تیۆری کاری ڕاستەوخۆدا هەیە: چاکسازی (ڕیفۆرم) بنەڕەتی، لەڕێگەی نوێنەرانەوە نایێتەدی.

چینی کرێکاری بەلجیکا (Belgian)، لە بیستساڵی ڕابوردوودا، بەڵگەیەکی زۆری ئازایەتی و گیانی شۆڕشگێرانەی لە خۆی نیشانداوە، بەڵام هەنووکە دووچاری نائومێدی و نادەربەستی

بووه. لەوانەیە بەرچاوترین هەڵەیەك كە ڕوویدابێت، پشتبەستنی بێسوود و لەڕادەبەدەری ئەم چینە بێت بە چالاكی ڕامیاری، كە دەبوو كەمتر لە هەر پرسێكی تر لەبەرچاو بگیرێت. لە بواری یەكێتییە پیشەییەكاندا كەمكاری (كاری كەم) كراوە و كرێكاران بەباوبوونی ئەم خۆشباوڕییە ترسناكە، كە سپاردنی كاروبارەكانە بەنوێنەرانی نێوپارلەمان، كە لە ئاسمانەوە گۆشتی سورەوكراو دەبارێنن، یەكێتییەكانیان چۆڵكردووە...

لەبەر ئەوە، بەپێی تێروانینی ئەو كەسانە - هەروەها خۆشمان-، خەباتی ڕاستەوخۆ، بەپێچەوانەی لاوازی كەسێتی و پەیوەندی مەڕ و شوانی، كە دیموكراسی بە باری هێناوە، هەستكردن بە شوناس و گیانی داهێنانی كەسیی گەشە پێدەدات. كاری راستەوخۆ سڕی (لاوازی) جەماوەر لەنێو دەبات و بەرەو هوشیاربوونەوە دنەی دەدات.

خەباتی ڕاستەوخۆ بڕیارگەلی سەربازییانە بەسەر ژیاری خەڵكدا ناسەپێنێت، هەوڵ نادات وەك مەڕ سەرژمێری بكات – مەبەست لە سەرژمێركردنە لە هەڵبژاردندا و.ف-. تەواو بەپێچەوانەوە! چاوی دەكاتەوە و هەستی باوەڕبەخۆبوون و خۆڕاگریی پێدەبەخشێت. كاتێك كە دەست بۆ ڕێكخرابوون دەبات، بەرهەمی كاری ڕێكخراوەیی زیندوو و بەرچاوە، لەوێدا زۆربوونی هەژمار ناتوانێت لێهاتوویی و ڕاستی بشارێتەوە. لەم ڕێكخستنانەدا، كەسانی داهێنەر و كەمینەكان –كە هەمیشە هۆكاری پێشكەوتن بوون و هەنووكەش هەن- خامۆش نابن و دەتوانن بەبێ سەپاندن لە ڕێی چالاكی پاگەندەییەوە تێروانینەكانی خۆیان بناسێنن، لە

چالاکی جۆراوجۆردا بەشداری بکەن و لە نێوان خۆیاندا بەشیوازی خۆیان کار بکەن.

بەم پێیە، خەباتی ڕاستەوخۆ، کارکردێکی پەروەردەییانەی بێهاوتای هەیە: خەڵکی فێری بیرکردنەوە، بڕیاردان و کارکردن دەکات. دەتوانرێت بە کەلچەری خۆبەڕێوەبەرایەتی بخوێندرێتەوە؛ خەباتی ڕاستەوخۆ ستایشی تاکەکەسە، پاڵنەرێکە بۆ داهێنانی کەسیی و ڕێخۆشگەری داهێنانە. ئەم ڕۆڵە بەرجەستە و گرنگەی (خود) لە خەباتی ڕاستەوخۆدا، هیچکات لەتەك هاریکاری ئابووریانەی کرێکاران ناکۆك نییە، چونکە هەمیشە بەرژەوەندییەکی هاوبەشە بۆ هاریکاری. ئەم دووانە لە خەباتی ڕاستەوخۆدا، تەبان و هاریکاری یەکتر دەکەن: گەشەکردن و بەرەولوتکەکشانی سەربەخۆیی و چالاکی کەسیی، تەنیا لە خاکی بە پیتی پێکهاتنی دوولایەنە و هاودڵانەدایە، کە ڕەگ دادەکوتن.

بەم جۆرە، خەباتی ڕاستەوخۆ، مرۆڤی گیرۆدە و تێکشکاو لە کۆتوبەندی دەستەمۆیی و لاوازی دیموکراسیزەدەیی ڕزگار دەکات. لەبەرامبەردا تاك فێری بەخۆبوون، خواستەی خۆیی دەکات و لەبری سپاردنی ماف بە پارێزەر، تاك فێردەکات، کە چۆن بەخۆی ڕاستەوخۆ لە مافی بڕیاردان سوود وەربگرێت. بەم کارە، قاوخی سیستەمی کۆمەڵایەتی بەلاوە دەنێت و کەشێك سەرهەڵدەدات، کە وزەی مرۆڤەکان، لەبری بەفیڕۆدانی لە چالاکی زیانبەخش و بێسووددا، لە کاروباری سوودبەخشدا بەکاربربرێت و پێداویستییەکانی بەردەوامی گەشەی تاك و کۆمەڵگەی پێدابین بکرێت.

پەروەردەکاری چۆنییەتی وەڵانانی خاوەنداریێتی

پەنجا ساڵ لەمەوبەر، لە سەروبەری 1848دا، کۆماریخوازەکان، کە ئەوکات هێشتاکە باوەڕێکیان هەبوو، ناچار بەدانپێدانان بەوەدا بوون، کە سیستەمی نوێنەرایەتی چەندە خۆشباوەڕانە، درۆزنانە و لاوازە، کەوتنە دوای دۆزینەوەی ڕێگەچارەیەك بۆ پەرۆپینەی ئەم کەموکوڕییانە. ڕیتینگهاوزن «Rittinghausen» یەکێك لە شەیدایانی ئەو سیستەمە ڕامیارییە بوو و بۆ پێشکەوتنی مرۆڤ بە پێویستی دەزانی؛ وی کەوتە پاگەندەی ئەوەی کە ڕێگەچارەی ئەم گرفتانەی لە "نوێنەرایەتی ڕاستەوخۆ"دا دۆزیوەتەوە. لەلایەکی ترەوە، پرۆدۆن «Proudhon» ڕێڕەوی سەندیکالیستی پێشنیار کرد و پێی وابوو، کە فیدرالیزمی ئابووریی لەو چەمکە نەزۆکە ڕامیارییانە باشترە و بە سەرهەڵدانی گشت ئەوانە دەخرێنە لاوە. گەشەپێدانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان بە فیدرالیزمی ئابووریی، مسۆگەرگەری پێکهاتنی ڕێکخراوە پیشەییەکان بۆ ئەنجامدانی هەر کارێکی تایبەت و بەسوودە؛ لەوێوە کە بەڵگەی –خۆشباوەڕانەی- بوونی دەوڵەت هەر ئەمەیە، بە پێکهاتنی ئەم یەکێتییانە، کارکردە ستەمکارانە و بەرتەسککەرەکان و زیانبەخشەکانی دەوڵەتیش کە هۆی مانەوەی کۆمەڵگەی سەرمایەدارانەن، لەنێو دەچن.

بەڵام بۆ لە تواناداببوونی ئەم ئاڵوگۆڕانە، سەرەتا دەبێت زەمینەی پێویست، لە خودی ئەم کۆمەڵگەیەدا و لەلایەن کەسانێکەوە کە بڕیارە دواجار ئاڵوگۆڕەکان ئەنجام بدەن، بڕەخسێنرێت. ئەنجامدانی ئەم کارە سەرەتاییانە ئەرکی چینی

کرێکارە. بە هەمان شێوە کە چێکردنی خانوویەك لە سەرەتاوە دەست پێدەکات، ئەم ئاڵوگۆڕە دەروونییەش، کە وەلاتانی توخمە پێکهێنەرەکانی دونیای کۆن و بەکاربردنی شێوازەکانی دونیای نوێ، دەگرێتەوە، دەبێت لە خوارەوەرا دەست پێ بکرێت. لێرەدا چیتر قسە دەربارەی بەدەستهێنانی سەرۆکایەتی دەوڵەت، ئاڵوگۆڕی دەستورنامەی یا گۆڕینی کارمەندەکانی ناکەین: لێرەدا قسە لەسەر خواستی ئاڵوگۆڕی میکانیزمەکانی بەرهەمهێنانە، بەڕێوەبەرانی کارگە و کارخانە دەبێت وەلابنرێن و لەبری بەرهەمهێنان بۆ سوود، کە ئەوڕۆکە ئەنجام دەدرێت، بەرهەمهێنان دەبێت سۆشیالیستی (هەرەوەزی) و بۆ هەمووان بێت... لەنێوبردنی دەوڵەتیش سەرەنجامی لۆژیکی ئەم ئاڵوگۆڕە دەبێت.

کاری لێسەندنەوەی خاوەنداریێتی دەست پێدەکات و لە کاری ڕۆژانەدا دژی سەرمایەداران و بەڕێوەبەرانی بەرهەمهێنان، بەرەو پیش دەبرێت؛ بەرتەری (امتیاز)یەکانیان بەرە بەرە دەسەندرێنەوە، ڕەوایەتییان بۆ ڕابەری و دەسەڵاتداری لە گۆڕ دەنرێت و پاگەندەیەك کە بە بەهانەی سەرمایەگوزاری لەسەر بەرهەمی کاری کەسانی تر هەیانە، بە دزی دەژمێردرێت. بەم جۆرە، بەرە بەرە ئامادە دەبین، کاتێك کە زەمینە ڕەخسا، بە گشتی و بۆ هەمیشە لە کارگە دەیانکەینە دەرەوە.

گشت ئەم هەوڵانە، کە لە هەناوی سیستەمەکە و بە شێوەی ڕۆژانە ئەنجام دەدرێن، خەباتی ڕاستەوخۆن. کاتێك کە چینی کرێکار، هێز و هوشیاری خۆی پەرەپێدەدات و ئامادەی لەنێوبردنی

سەرمایەی سەرمایەداران بوو، ئەوەش خەباتی ڕاستەوخۆ دەبێت!

بەڵام ئەگەر بڕیارە کاری لەنێوبردنی دونیای بەهرەکێشی کۆن بێتەدی، چینی کرێکار دەبێت لەتەك هەلومەرجی بەدیهێنانی نەزمی نوێی کۆمەڵایەتی ئاشنا ببێ و زەمینە و ویستی بەرپاکردنی بەدەست بهێنێت: لە بەرەوڕووبوونی ئەو گیروگرفتانەی کە دێنە پێشەوە، دەبێت تەنیا بە هەوڵە ڕاستەوخۆکانی خۆی و توانا و هەبوونەکانی خۆی پشت ببەستێت. دەبێت چاوی هیوای خۆی لەبەرامبەر بەڵێنی منیانجیگەراندا (واسطە) بنوقێنێت، چونکە بە چالاکی ئەوانە، هیچکات بەهرەکێشی ڕیشەکێش ناکرێت و هەموو جارێك بە دەمامکێکی تازەوە، درێژە بە ژیانی خۆیان دەدەن.

شۆڕش بەرهەمی خەباتی ڕۆژانەیە

هەروەك پێشتر وترا، بۆ كردنەوەی ڕێ، دەبێت بۆچوونە تازەكان جێگەی چەمكە سنووردارگەرەكان و ڕێساكانی كۆمەڵگەی پێشوو بگرنەوە، كە زەمینەی جێبەجێكردنی داخوازییەكانمانیان هەبێت. تەنیا ڕێگەی فێربوونی ئەم ئەندێشانە، جێبەجێكردنی سیستەمی شێوازەكانی كاری ڕاستەخۆن. خەباتی ڕاستەوخۆ، لە ڕاستیدا ئەندیشەی بێسنووری خۆبەڕێوەبەرایەتی و هاوپشتی مرۆییە، كە بە چالاكی كردەیی كاراتر دەبێت، دەبێتە هۆی سەرهەڵدان و كەتواربوونەوەی بۆچوونی جێگرتنەوەی بێنەزمی هەنووكەیی كۆمەڵایەتی، بە پێكهاتەیەك دەبێت، كە كرێكاری تەنیاش لەوێدا شوێنی خۆی هەبێت و هەموو مرۆڤێك بتوانێت ئامادەییەكانی خۆی بەو جۆرەی كە دەخوازێت، گەشە پێبدات.

بەیارمەتی خەباتی ڕاستەوخۆ، ئامادەسازی ژێرخانی كۆمەڵگەی داهاتوو، كەمترین تێوەردانی لەتەك كاری ڕۆژانەدا پەیدا ناكات. باشی تاكتیكی خەباتی ڕاستەوخۆ، بەزۆری لە گونجانی بیۆینەیدایە: ڕێكخراوگەلێك كە چالاكانە لە كارە كردەییەكاندا بەشداری دەكەن، چیتر پێویست نییە تا كاتی هاتنەپێشەوەی ڕوودانی ئاڵوگۆڕی گەورەی كۆمەڵایەتی بێكار بمێننەوە. ئەم جۆرە ڕێكخراوانە لە كاتێكدا دەژێن و لە هەموو تواناكارییەكانی بەردەست سوودوەردەگرن؛ بەم جۆرە نە ئەوڕۆكە دەبێتە قوربانی سبەی و نە سبەی دەبێتە قوربانی ئەوڕۆ. دەبینین كە خەباتی ڕاستەوخۆ توانایی سەرسووڕهێنەرانەی لە دەستوپەنجە نەرمكردنی هاوكات لەتەك پێداویستییەكانی ئەوڕۆ و سبەیشدا

هەیە؛ بەم گونجانە فراوانە لە بەرەوپێشبردنی دوو جەمسەری کاردا، ئامانجێك کە تێکۆشانی بۆ دەکرێت، نە سێبەر بەسەر کەتوارەکاندا دەکات و نە لەبەرامبەر بەرژەوەندی ڕۆژانەدا نادیدە دەگیرێت، بەڵکو هەرچی دروستتر پێناسە دەکرێت، بەرچاوتر و بەرجەستەتر دەبێت.

بەم پێیە، قسەی کەسانێك کە دەڵێن ئەو شۆڕشانەی کە باوەڕییان بە خەباتی ڕاستەوخۆیە (خوازیاری هەموو یا هیچ)ن، قسەی پوچ و هەڵەن. هەڵبەتە ئەوە دروستە، کە ئەوان خوازیاری سەندنەوەی هەموو شتێکن لە بۆرژوازی! بەڵام تا پێش خڕبوونەوەی هێزی بەس بۆ ئەنجامدانی ئەم کارە گەورە -هەڵوەشاندنەوەی خاوەنداریێتی تایبەتی-، ئاوا نییە کە بە وێناکردنەکانی خۆیان دڵخۆش بکەن و چاوەڕێی شتی سەرسووڕهێنەر دانیشن، بەڵکو لە هەر هەڵێك بۆ بەرەوپێشچوونە بەشی (جزئی)یەکان سوود وەردەگرێت. لە کاتێکدا کە بەم پێشکەوتنە بەشییانە، بەرتەرییەکانی سەرمایەداران کەمتر دەبنەوە و بۆ خۆی ڕێگە بۆ خواستە گەورەکانی دواتر خۆشتر دەکەن.

لەبەر ئەوە، خەباتی ڕاستەوخۆ، ژیانەوە و بزووتنی گیانی شۆڕشگێڕی و کاری چینایەتییە؛ خەباتی ڕاستەوخۆ پەرەپێدەری شۆڕش و خەباتی چینایەتییە، لە مەیدانی تیۆرییەوە پێ دەنێتەکاری ڕاستەوخۆ مەیدانی کار و جێبەجێبوونەوە؛ خەباتی چینایەتییە، کە بەپێی بەرنامەی ڕۆژانە ئەنجام دەدرێت و هێرشێکی درێژماوە و پڕجووڵەیە بۆ سەر سەرمایەداری.

لەبەر ئەوەیە، کە ڕامیاران «نوێنەران» و دەستەبژێران و پاپاکانی دیموکراسی، ئەوەندە سوکایەتی بە خەباتی ڕاستەوخۆ دەکەن ئەم میانجگەرانە وا ڕاهاتبوون، کە خۆیان بە قسەگەری پرۆلیتاریا نیشان بدەن؛ هەنووکە کە چینی کرێکار گرنگی بە دیموکراسی نادات و ڕێگەی خۆی لە بواری ئابووریدا گرتووەتە بەر، چاوەڕوانی چ کارێکی تریان لێدەکرێت؟

ئەگەر بۆرژوازییش زیاتر لە میانجیگەران سووکایەتی بە خەباتی ڕاستەوخۆ دەکات، ئەمەش هەر لەبەر ئەوەیە! ئەوان، ئەگەر بەدەنگ هاتوون، لەبەر ئەوەیە، کە بەهێزبوونی ڕۆژانەی چینی کرێکار لە ڕێگەی خەباتی ڕاستەوخۆوە، سەرەتای لەنێوچوونی ئەوان و تێکشکانی نەزمە کۆنەکەیان دەبێت. دەزانن کە پشتبەشتنی چینی کرێکار بە سەرچاوەکانی وزەی خۆی و چاکسازی تەواوی بیرکردنەوەی خۆی، سەرەتای ڕێگەی چێکردنی کۆمەڵگەیەکی تەواو جیاواز و تازەیە.

پێویستبوونی تێکۆشان

قسەکردن لەسەر پێویستی خەباتکردن ئەوەندە گشتگیر بووەتەوە، کە لەوانەیە پێشنیارکردنی لێرەدا جێی گاڵتەبێ و نابەجێ بێتە بەرچاو.

لە ڕاستیدا ئەگەر خەبات بخەینە لاوە، مەگەر هیچ شتێك بێجگە لە بێدەنگی، بێهزری و وەرگرتنی دۆشداماوانەی کۆیلەتی هیچ لە دونیادا دەمێنێتەوە؟ مرۆڤەکان لە دەمی سستی و بێخەباتیدا، تا ئاستی شتگەڵی چوارلاق دادەبەزن؛ دەبنە کۆیلەی گرفتاری ڕەنج و نائومێدی؛ توانای ئەندێشانیان لەدەست دەدەن، چاویان دەبەسترێت، نە دەتوانن داهاتوو بهێننە بەرچاویان و نە دەتوانن هیچ چانسێکی باشبوونی ڕێوشوێنیان بەدەست بهێنن.

بەڵام خەبات، شتی سەیر بە دوای خۆیدا دەهێنێت بوون! تاکەکان لە سستی دەردەکێشێت و دەیانخاتەوە بزووتن، مێشکی پوکاوەیان دووبارە دەخاتەوە کار و هێزی گەرمگەرەوە لە ناخی هەڵاوەژوو بوویاندا دروست دەکات.

خەبات ئافەرێنەری ژیانە... ڕاستر و سادەتر بڵێین، خودی ژیانە... خەباتکردن زیندوومانەوەیە!

پەڕجووی تێکدان

بەڵام ئەمە بەس نییە! هیشتاکە دەبێت لەسەر ئەم بابەتە کار بکرێت، بەهای هەوڵەکان نیشان بدرێت، چەندە فێرکارییە بەلاڕێدابەرە زەبەندەکان مێشکی نەوەکانی پێشتریان سڕیوەتەوە، ئەندێشەی لاواز و نادروستیان بەسەردا سەپێنراوە. پاگەندەکانی بێسوودی هەوڵیان تا ئاستی تێڕوانینی زانستی بەرزکردووەتەوە. دەڵێن پێویست بە شۆڕش نییە، هەموو داخوزییەکانمان لە درێژەی ڕەوتێکی نەگۆڕدا خۆبەخۆ بەدەست دێن. دەڵێن هەلومەرجەکان وەها پێشدەکەون کە دەزگەکانی کۆمەڵگەی سەرمایەداری بگەنە خاڵی قەیران، ئەوکات ئەم سیستەمەی ئێستا خۆبەخۆ شەق دەبات و لەنێو دەچێت! بەم قسانە، بەو سەرنجامە دەگەن، کە هەوڵەکانی تاك لە بواری ئابووریدا، کارایی لەسەر ڕەوتەکە دانانێن و خەباتی دژی ڕێگرییەکانیش هیچ سوودی نابێت. بەم جۆرە تەنیا یەك کار دەمێنێتەوە، کە بە سوودی لەبەرچاو بگرن: ئەم کارەش ئەوەیە کە تێکۆشەرانی خۆیان بنێرنە ناو پارلەمانی بۆرژوازی و چاوەڕێ بمێننەوە تا کاتی گونجاو، بڕیار لەسەر یاسایەکی گونجاو بدەن.

وایان بیر دەکردەوە، کە کاتی خۆی بێتە پێشەوە، ئەم ڕووداوە بە شێوەیەکی میکانیکی ڕوو بدات... خڕبوونەوەی سەرمایە، کە بەپێی یاساکانی بەرهەمهێنانی سەرمایەداری بێ گەڕانەوەیە؛ لە ژێر کارای ئەودا، هەژماری خاوەنکاران و سەرمایەداران بەردوام کەمتر دەبێتەوە ..... ڕۆژێك دێتە پیشەوە، کە نوێنەرانی هەڵبژێرداوی خەڵکی، کە لە ڕێگەی دیموکراسییەوە بە پارلەمان

گەیشتوون، بتوانن بە سوودوەرگرتن لە توانا یاساییەکان، فەرمانی لێسەندنەوەی خاوەنداریێتی لەم هەژمارە کەمەی بارونەکانی سەرمایەداری جێبەجێ بکەن.

ئەم چاوەڕوانییە دەستەمۆیانە بۆ هاتنی مەسیحی-شۆڕش چە خۆشباوەڕییەکی گەمژانە و مەترسیداری لە خۆ گرتووە! وەرگرتنی دەسەڵاتی ڕامیاری بەم شێوازە بەدرێژایی چەند ساڵ یا چەند سەدە بە ئەنجام دەگات؟ تەنانەت پاش ئەوە، بە ئەگەری ئەوەی کە دەسەڵاتی ڕامیاریش بەدەست هات، ئایا ئەو کاتە هەژماری سەرمایەداران بە کەتواری بە ئەندازەیەکی بەس کەم دبێتەوە؟ تەنانەت بە ئەگەری ئەوەی کە سەرمایەدارە گەورەکان بە گەشەی ڕۆژ لە دوای ڕۆژ وردەبۆرژوازی قوت بدەن، ئایا ئەمە بە واتای پەیوەستبوونی وردەبۆرژوازی پێشووتر بە ڕیزی پڕۆلیتاریاوە دێت؟ ئایا ئەوان ناتوانن لە نێو سەرمایەدارە گەورەکان شوێنێك بۆ خۆیان بکەنەوە؟ ئایا بەهیچ شێوەیەك دەتوانرێت هەژماری کەسانێك کە بەبێ بەرهەمهێنان دەژین، لەوەی ئەمڕۆ کەمتر بێت؟ ئەگەر وەڵامی هەموو ئەمانە ئەرێ بێت، دیسانەوە، ئایا ئەو سوودبەرانەی کۆمەڵگەی کۆن، ئامادە دەبن بەبێ بەرێخستنی خەباتێکی لەنێوبەر، مل بە فەرمانە یاساییەکانی پارلەمان بدەن؟

ئەگەر بەو جۆرە بیر بکەینەوە، ئەوا چینی کرێکار، تا پێش ڕوودانی گشت ئەم شتە لە توانابەدەرانە سەرلێشێواو دەمێنێتەوە. ئایا کرێکاران دەبێت دووبارە ئەم هەڵەیە دووبارە بکەنەوە؟ ئایا دەبێت بەم جۆرە دەستەمۆی ئەو خۆشباوەڕی و

نارۆشنیانە بمێننەوە، کە بەبێ هیچ هەوڵێکی ڕاستەوخۆ لەلایەن خۆیانەوە، شۆڕش سەرهەڵدەدا و هەموو نەبوونییەکان دەخەنە بەردەستیان؟

بەڵام لێرەشدا بەس نابێت، تەنانەت ئەگەر فریوی ئەم باوەڕە مەسیحیانە بە شۆرش بخۆین، هێشتاکە بۆ هەرچی فرەتر ساردکردنەوەمان و هەرچی زیاتر رازیکردنمان بەوەی کە ناتوانرێت کارێك ئەنجام بدەین و ڕێگەی ڕزگاری نییە و بۆ ئەوەی کە هەرچەندە قوڵتر لە لیتەی بێخەباتی و دۆشداماندا ڕۆ بچین، (یاسای ئاسنینی کرێکان) پێشنیار دەکەن. دەڵێن بەپێی ئەم یاسا بێبەزەییانە (کە بەزۆری بەدەستهێنراوی کارەکانی فێردیناند لاسال Lassalle Ferdinand)ە، لەم کۆمەڵگە هەنووکەیەدا، هەر هەوڵ و کارێك، کات بەفیرۆدانە، چونکە کاردانەوەی خودکاری چێکراوی ئابوورییە، هێڵی هەژاری وەها ڕێك دەخات، کە پرۆلیتاریا نەتوانێت لێی تێپەڕ بکات.

ئەم یاسا ئاسنینە (کە گۆڕاوە بە یەکێك لە بنچینە ژێرخانییەکانی سۆشیالیزم) دەریدەخات، کە "بەپێی بناخەیەکی گشتی، نێوەنجی کرێ (هەقدەست) نابێت لە لانی کەمی پێویستییەکانی زیندوومانەوەی کرێکار کەمتر بێت". هەروەها دەوترێت کە " ئەمە، تەنیا بەرکاری فشاری سەرمایەیە، کە بۆی هەیە ئەم ئاستە تەنانەت بۆ ژێر لانی کەمی پێویستی گوزەرانی کرێکار داگرێت.... تەنیا هۆکارێك کە ئاستی کرێکان دیاری دەکات، کەمی و زیادی هەژماری بێکارانە لەبەرامبەر کرێکارانی لەسەرکار"..

هەروەها بۆ خستنەڕووی بەڵگەیەك لەسەر کارکردی ئەم یاسا

بێبەزەییە، کە کرێکاران لەتەك کالای بێگیان و بێنرخ بەراورد دەکات: ئەگەر بڕێکی زۆر لە پەتاتە لە بازاردا هەبێت، فرۆشیاران ناچار دەبن بە هەرزان بیفرۆشن؛ بەڵام ئەگەر بڕی پەتاتەی ناو بازار کەم بێتەوە، نرخەکان سەردەکەون.... لەمەڕ کرێکارانیش بەم جۆرەیە، موچەی ئەوان، وابەستەی کەمی و زۆرییان لە بازاردایە!

هیچ باسێك لە دژی ئەنجامگیری ئەم دەربڕینە پوچە بەرچاو نەکەوتووە: لەبەر ئەوە دەکرێت یاسای کرێکان بەدروست نیشان بدرێت.... هەڵبەتە تا کاتێك کە کە کرێکاران خۆیان هاوتا و هاوبەهای کالآیەکی هیچی وەك پەتاتە بزانن! تا کاتێك کە کرێکاران وەك گونییەك پەتاتەی بێدەسەڵات و بێکاردانەوە بن و مل بە بەرز و نزمی کرێکان بدەن... تا کاتێك کە پشتی خۆیان کوڕ بکەنەوە و مل بە فەرمانەکانی سەران بدەن... ئەوکات یاسای کرێکان کار دەکات.

بەڵام کاتێك کە ڕۆشنایی هوشیاری گیانی کردەبەر ئەو کرێکارە-پەتاتەییە و گەڕاندییەوە بۆ ژیان، ئەو کات بارودۆخەکان دەگۆڕدرێن. کاتێك کە کرێکار لەبری ملدان بە سەپاندنی چارەنووس، لەبری بێدەنگی و سستی، لەبری دوورەپەرێزی و دۆشدامان لەبارەی بەهای خۆیەوە وەك مرۆڤێکی هوشیار، گیانی یاخیبوون سەراپای بوونی گرتەوە؛ کاتێك کە پڕ لە وزە و توانا و چالاك کەوتەڕێ؛ کاتێك کە لەبری تەریککەوتنەوە لە هاوکارەکانی، لەتەکیان پەیوەندی پێوەکردن و ئەوانیش وەڵامیان پێدایەوە؛ کاتێك کە کۆمەڵە کرێکارییەکان هاتنە بوون....

ئەوکاتە و هەر لەتەك بەگەڕکەوتنی ئەم گیانەیە، کە هاوسەنگی گاڵتەجارییانەی پاگەندەکانی ئەم یاسایەی کرێکانە شکست دەخوات.

هۆكاری تازە: ویستی كرێكار!

هۆكارێكی تازە لە بازاری كاردا پەیدا بووە: ویستی كرێكار! ئەم هۆكارە لە نرخدانان لەسەر پەتاتە و دانەوێڵەدا بوونی نییە، بەڵام لە دیاریكردنی كرێكاندا كارایی دادەنێت؛ كارایی، لەوانەیە بە ڕادەی بەرەنگاری هێزی كار، كە لە ئەنجامی هاوئاهەنگی ویستە كۆوەبووە تاكییەكانی كرێكاران لە سەندیكادا بێت؛ بەڵام بەهێز بێت یا لاواز، بە هیچ شێوەیەك بواری بۆ نكۆڵیلێكردن نەهێشتوەتەوە.

ئەم هۆكارە تازەیە، هاوپشتی كرێكارانە لە بەرامبەر ویستی سەرمایەداراندا و دەیسەلمێنیت، كە لەوە زیاتر مل كەچ ناكات. نایەكسانی دوو جەمسەرەكە (كە كاتێك بەهەرەكێش لەتەك كرێكارێكدا بە تەنیا ڕووبەڕوو بێت، نكۆڵی لێناكرێت)، ئەم نالەبارییە بە توندوتۆڵبوونی یەكێتی نێوان كرێكاران، كەمتر و كەمتر دەبێتەوە. لەوە بەدواوە، بەرەنگاری پرۆلیتێرەكان دەبێتە دیاردەیەكی ڕۆژانە، هەروەها ململانێی نیوان كرێكار و سەرمایە، خێرا دەبێت و توندتر دەبێتەوە. بەو جۆرە نییە، كە كرێكاران هەردەم لە خەباتی لاوەكیدا سەركەوتوو بێنەدەر؛ بەڵام تەنانەت ئەگەر شكستیش بخۆن، هێشتاكە سوودیان لێوەرگرتووە: هەر ئەم بەرەنگارییە، بۆخۆی تا ڕادەیەكی زۆر پێش بە زیاترخوازی فرەتری خاوەنكار دەگرێت و تەنانەت بۆی هەیە لە ڕەوتی خەباتدا، خاوەنكاریان ناچار بە ملدان بە هەندێك لە داخوازییەكانی تری كرێكاران كردبێت. باوەڕی سەندیكالیزم بە هاوپشتی گشتی لێرەدایە، كە خۆی نیشاندەدات: سەرەنجامی ئەم

خەبـاتـە، بـۆ هاوچینـانـی کەمـتر هوشـیار، کە پێیـان نـەنـاوەتـە خەبـاتـەوە، بەسـوودە و بـەرەنگـاریگـەرانیش لـە چێـژی مـۆڕاڵـی خەبات بۆ خۆشگوزەرانی هەمووان (نـەك تـەنیا خۆیان) بـەهرەمەند دەبن.

تیئۆریزەگـەرانـی «یاسـای پـۆلایین» بەباشـی لـە کاراییـدانانـی یەکێـتی کرێکـاران لـە سـەر زیـادکردنـی کرێکانـدا ئاگـادار بـوون. کەتوارەکان وەها بـەڵگـەنـەویستن، کە نکۆڵیلێکردنـی پەیگیرانـەیـان زۆر دژوار دێتەبەرچـاو. بـەڵام ئـەوان پاگـەنـدەی ئـەوە دەکـەن، کـە لـەپاڵ چوونـەسـەری کرێکاندا، چوونـەسـەر لـە خـەرجـی گوزەرانیشـدا سـەرهـەڵدەدات؛ سـەرەنجام، توانـای کڕینـی کرێکـار جێگیـر دەمێنێتـەوە، سودێك لـەم زیادکردنـە بـەر کرێکار ناکـەوێت.

هەڵبـەتە لـە هـەنـدێك بـاردا دەتـوانرێت وەهـا ناکـاراییەك بـەدی بکرێـت، بـەڵام گونجـانـی چوونـەسـەری خـەرجـی گـوزەران لـەتـەك چوونـەسـەری کرێکـان وەهـا جێگیـر نییە و گشـتگیر نییە، کە وەك بنـەمایەکی گشـتی لـەبـەرچـاو بگیردرێـت. لـەتـەك ئـەوەشـدا، لـە زۆر باری وادا، ڕووداوەکان ئـەوەیان خستۆتـەڕوو، کـە کرێکـار سـەرەڕای بـوونـی خـەبـاتـی گونجـاو لـە بـەشـی بـەرهـەمهێنانـدا، بـە تـەواوی لـە توانـا خـەباتکاریەکـانـی خـۆی وەك بـەکـاربـەر لـە بـازاری کـاڵادا سـوودی وەرنـەگرتـووە. لـە بـاری ئاسـاییدا کـاردانـەوەی بـەکـاربـەر لـەبـەرامبـەر بازرگـان، کرێچـی لـە بـەرامبـەر خاوەنخـانوودا وەك ئـەوە وایـە، کـە مـۆڵـەت بـدات، بازرگـانـان، خاوەنخـانووان و ..تـد، توانـای زیـادبوونی بژاردنـی کرێکـاران بقـۆزنـەوە، هـەرچـەنـدیان بوێت نرخـەکان بـەرز بکـەنـەوە.

سەرەرای هەموو ئەم باسانە، دیتینی ڕاستەوخۆی ئێمەش پەیوەندی نەگونجاوی نێوان کرێ و خەرجەکان ڕەت دەکاتەوە. ئەوەندە بەسە کە سەرنجی وڵاتانێك بدەین، کە ماوەی کار کەمتر و کرێکان زیاترن: گوزەران تیایاندا زۆر ئاسانتر و ئازادانەترە لە وڵاتانێك کە ماوەی کار زیاتر و کرێکان کەمترن.

کرێ و خەرجی گوزەران

ماوەی کار، لە بریتانیا، دەوڵەتە یەکگرتووەکان و ئوستراليا، بەگشتی هەشت و لانی زۆر نۆ کاژێر درێژە دەکێشێت و کۆتایی هەفتەش پشوویە. بەم پێیە، کرێی دراو لەم وڵاتانەدا، بەپێی کرێ دراوەکان لە وڵاتی ئێمە (فەرەنسە) زیاتر و ژیان لەوێندەرێ ئاسانترە. لەو وڵاتانەدا، کرێکار بە شەش ڕۆژ کار و تەنانەت باشتر لەوەش پێنج ڕۆژ و نیو (لەبەر ڕێسای پشووی کار لە دوانیوەڕۆی شەممەدا)، کرێی بەس بۆ ژیانی حەوت ڕۆژی هەفتەی بەدەست دەهێنێت. سەرەرای ئەمە، لە نزیکەی هەموو بارەکاندا، خەرجە سەرەتاییەکانی گوزەران، هەرزانتر لە فەرەنسە یا لانی کەم لە بەراورد بە کرێکاران دەری دەهێنێت. [1] وەها دیتنێك «یاسای پۆلایین» پوچ دەکاتەوە. بەتایبەت کە بەهیچ شێوەیەکیش ناتوانرێت بوترێت کرێی زۆری ئەو وڵاتانە، لەبەر کەمی هێزی کار پەیدا بووە. هەر سێ وڵات دەوڵەتە یەکگرتووەکان، ئوستراليا و بریتانیا بەدەست بێکاری ڕوو لەسەرەوە دەناڵێنن. بەم پێیە ڕوونە، کە ئەگەر هەلومەرجی کار لەم وڵاتانەدا باشتر بوویێت، ئەمە لەبەر کارایی دانانی هۆکارێکی تر بێجگە لە کەمی یا زۆری هێزی کارە: ئەم باشتربوونە ئەنجامی ویستی کرێکارانە! وەها هەلومەرجێکی باشتربوون ئەنجامی کۆششی کرێکاران و بڕیاری ئەوانە لە سەرپێچی لە ژیانی بەرتەسك و هەژارانە؛ ئەوان لە خەباتدا دژی سەرمایە سەرکەوتوون. هەڵبەتە ئەم تێکۆشانە ئابوورییە، هەرچەندە توندوتیژیش بوویێت، هیچکات سەری لە بارودۆخی شۆڕشگێڕانەوە دەرنەچووە.

تەنانەت دەتوانین واز لە لێکۆڵینەوە لەو وڵاتانەی کە ماوەی کاری کەمتر و کرێی بەرزتریان هەیە، بهێنین، بچینە سەر ناوچە جوتیارنشینەکانی خۆمان. دەستەیەك لە خاوەنانی پیشەسازی، بەدڵنیا لە پەیداکردنی کۆمەڵێکی نادەربەست و ملکەچ، ئەم ناوچانەیەی بۆ تازەکردنەوەی کارخانەکانی هەڵبژاردووە. لێرە دیاردەیەکی پێچەوانە دەبینین: کرێکان زۆر لە خوارەوەن و هەلومەرجی کار زۆر خراپ و هەندێك جار بەرگە ناگیرێن. هۆکەی ئەوەیە، کە کاتی لاوازی ویستی کارگەران، تەنیا ئەوە فشار و ویستی سەرمایەدارە، کە بارودۆخی کار دیاری دەکات. کرێکاری نادەربەست و ناهوشیار بەتوانا و لێهاتوویی خۆی، تا ئاستی کاڵایەك دادەبەزێت، دەبێتە نێچیری یاسای ناوبراوی کرێکان. بەڵام ئەگەر هەڵچوونی شۆرش ئەم قوربانیانەی بەهرەکێشی زیندووکردەوە، بارودۆخەکە دەگۆڕێت! جەماوەری پرۆلیتێر، کە هەنووکە بووەتە گەردی تۆزی مرۆڤایەتی، دەبێت لە بەشەکانی یەکێتییە پیشەییەکاندا پێکەوە بلکێتەوە، ئەوکات فشاری لێپرسراوان، وەڵامی خۆی وەردەگرێتەوە. هەڵبەتە لەوانەیە لە سەرەتای بەرەنگاریدا بەڕادەی پێویست بەهێز نەبێت، بەڵام بە تێپەڕبوونی کات و فراوانبوونی هوشیاری و ویستی کرێکارانی ڕێکخراو، هێزی ئەم وەڵامەش زیاددەکات.

بەمجۆرە لەبەر ڕۆشنایی کەتوارەکان و ئەزموونەکان دەبینین، کە «یاسا پۆلاییینی کرێ»کان چەندە خۆشباوەڕانە و نادروستە. تەنیا لەمەڕ ئاسنەوە دروستە! ئاوا نییە؟

جێگەی ئەفسوسە، کە پێشنیاری ئەم یاسا نرخێنەرە لەنێو کرێکاراندا، سەرەنجامگەلی پەیگیرتر لە تەنیا ملدان بە فەرمانی نادروستی هەبووە. چ کەسێك دەتوانێت هەژماری کەسانیك کە لەبەر ئەوە نائومێد و نادەربەست بوون بژمێرێت؟ لەمێژە چینی کرێکار سەری خستووەتە سەر ئەم پشتییە درۆینەیە و باویشك دەدات. سەیر نییە: کە تیئۆرییەك، کۆشش بە نائومێدی بژمێرێت، تۆوی ناکاریی بچێنێت. کاتێك کە پاگەندەی نابەجێی کار، بێهودەیی خەبات و لەتوانانادانەبوونی پێشکەوتن پێشنیار کرا، هەموو هۆیەك بۆ شۆڕش دەمرێت. کاتێك کە کۆشش بێسوود بناسرێت، کاتێك کە تاك بیری کردەوە، هەر کارێك کە بیکات، شکست دەهێنێت، ئیتر بۆچی خەبات بکات؟ ئەگەر ئەنجامی خەبات، شکستی بێچەندوچوون (تەنانەت بەبێ بچووکترین هیوای سەرکەوتن) بێت، ئایا بێدەنگمانەوە و خۆبەدەستەوەدان ژیرانەتەر نییە؟

ئەمە بیرکردنەوەی زاڵ بوو! چینی کرێکار، کالاَئاسا خۆی خستبووە ژێر ڕکێفی بۆرژواکان. کاتێك فشاری هەلومەرجەکە دەستپێکردنی خەباتێکی بەسەر کرێکاراندا دەسەپاند، ئەوان کارێك کە دەیانکرد پێیان خۆش نەبوو: نارەزایەتییان بە کارێکی نابەجێ دەزانی، کە بۆ گوزەرانی ژیانی ناچاری ملیان پێدەدا و هەر ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی کە هیچ پێشکەوتنیك ڕوونەدات و هەروا گیرۆدەی ئەو یاسایە بمێننەوە.

تاوسەندنی نەهامەتی، هاندەری شۆڕش نییە

ئەنجامگیری سەیر و سەمەرە لە «یاسای ئاسنینی کرێکان» وەرگیراوە. زۆربەی ئەو ئەنجامگیرییانە سەریان لەوێوە دەردەچێت، کە ڕوودانی شۆڕش، لە گرەوی ئاڵۆزتربوون و قەیرانیتربوونی ئاسایی باروودۆخەکەدایە، کە پێویستی بە هیچ کۆمەکێك یا ئامادەکارییەك لە لایەن خودی کرێکارانیشەوە نییە و بێ گەڕانەوەیە. هاوتەریب بە باوەڕی پشستشکێن بە لەتواناداا نەبوونی تێکشکانی یاسای کرێکان، هەندێك لە خەڵکیش بەپێی بەرئەنجامەکانی ئەو یاسایە، بەوە گەیشتوون، کە «زیادبوونی هەژاری»، پروکێنەتربوونی ژیان، فشاری خاوەنکارەکان، سەرکوتگەری میری و شتگەلێکی لەم جۆرە، ڕوودانی شۆڕش خێراتر دەکەن. کار گەیشتە ئەوەی کە ژمارەیەك تەنانەت بەناوی شۆڕشەوە لە ڕوودانی ئەم شتانە دڵخۆش دەبوون. گەر بمانەوێت بۆچوونی ئەم نالۆژیکیانە پەسەند بکەین، هێزی شۆڕش لە نەهامەتییەوە سەرچاوە وەردەگرێت! بەم پێیە، هەر زیادبوونێك لە هەژاری و بەدبەختی خەڵك و شتی تری لەم جۆرە دەبێت بە بەختیاری بزانین و چاوەڕێی ساتی بەڵێندراو بمێنینەوە.

هەڵەی گەمژانە! قسەی پووچ! تەنیا شتێك کە لە تاوسەندنی نەهامەتی بەدەست دێت (هەرجۆرە نەهامەتییەك بێت)، پڵیشانەوەی هەرچی زیاتری قوربانییانە. هەروەها کەسانێك هەن کە تەنانەت لەم ڕۆژەشدا باوەڕیان بەوەیە. لەبری وتنی قسەی پووچ ئەوەندە بەسە کورتە سەرنجێکی دەووروبەری خۆیان بدەن

تاوەكو بابەتەكە بەتەواوی بخەنەلاوە.

چالاكی سەندیكایی كام بەش زیاترە؟ ئەوانەی كە ماوەی كاری كەمتر، هاوكات پاش تەواوبوونی ڕۆژكارەكەیان دەتوانن لە ژیانی كۆمەڵایەتی بەهرەمەند بن، كۆبوونەوە بەرپابكەن و لە كاروباری گشتیدا بەشداری بكەن. لەم بەشانەدا كرێكانیش ئەوەندە هەن، كە كرێكاران پاش بژاردنی خەرجییەكانی ژیانی ڕۆژانە، هێشتاكە توانای دانی ئابوونەی ئەندامەتی و كڕینی ڕۆژنامە و پەرتووكیان هەبێت.

لەوبەشانە (صنف)ی كە كاری دژوارتر و ماوەی كار درێژتر بێت، بارودۆخەكە پێچەوانەیە. كرێكاری ئەم بەشانە كاتێك كە لە بێگاری توانا پروكێنی شوێنیكار ڕزگار دەبن، لە ڕووی هۆش و جەستەوە دەپروكێن و تەنیا ویستی چوونەوە ماڵ و خواردن و خواردنەوەی چەند قومە ئەلكولێك و خەوتنیان هەیە، تاوەكو گیان و جەستەی خۆیان لە بیری كاری توانا پروكێن ئازاد بكەن و هەناسەیەك وەبەر بێننەوە. وەها كرێكارێك هیچكات بیر لە پێكهێنانی سەندیكا، بەشداری لە كۆبوونەوە و شتی تری لەم جۆرە ناكاتەوە. فشارێكی ئاوا بەسەر جەستەی ویدا سەپێنراوە، كە مێشكی ماندووی زۆر بەسەختی دەتوانێت كاربكات.

بەمجۆرە دەتوانین چ چاوەڕوانییەكمان لە بەدبەختێك هەبێت، كە ڕووبەڕووی سەخترین باری هەژاری و نەداری بوو بێت؟ لەوانەیە ساتێك كە ڕك و تووڕەیی لە ڕادەبەدەری بەسەریدا زاڵ بوو بێت، بوێری شۆڕشگێڕانە لە خۆی نیشان بدات ... بەڵام ئەو

دەستبەکاربوونە تەنانەت دووبارە نابێتەوە! هەژاری گشت توانا و گیانی ئازادیخوازانەی وی هەڵلۆشیوە.

ئەم دیمەنانە (کە هەموو کەسێك دەتوانێت بیانبینێتەوە، یا نموونەی تر لە چوارلای خۆی بدۆزێتەوە) ئەو بۆچوونە گاڵتەجارییەی سەرهەڵدانی شۆڕش لە کەڵەکەبوونی نەهامەتی لەسەر نەهامەتی و ستەم لەسەر ستەم، سەراپا ڕەتدەکاتەوە. پێچەوانەکەی دروستە! کەسی لاواز، خۆی داوەتە دەست چارەنووسەوە و بەژیانی بەرتەسکی، کۆیلەتی خۆی دادەڕێژێت. وەها کەسێك بوێری وەستانەوەی لەبەرامبەر ستەمدا نابێت. وی لە خراپتربوونی بارودۆخەکە دەترسێت، ئەگەر شتێك ڕووبدات، لە سوچیماڵەوە خۆی دەشارێتەوە، بۆ هەر بزووتنەوە و تێکۆشانێك سەر بادەدا؛ دواجار، بەوجۆرەی کە هەیە، لە نەهامەتی خۆیدا دەتلێتەوە. بەڵام کاری کەسێك، کە ژیانێکی بەرفراوانتر و مێشکێکی کراوەتری هەبێت، تەواو پێچەوانەیە. وی چاو دەبڕێتە چاوی بەهرەکێشەکەی و دەزانێت کە ئەویش وەك وی مرۆڤێکی ئاساییە، لە هیچ هۆیەك بۆ هێنانەخوارەوەی تەختی ساختەی خاوەنکارەکەی ناپرینگێتەوە.

لەبەر ئەوەیە کە بەرەوپێشچوونی لاوەکی، تەنیا کارایی هێورکردنەوەی لەسەر کرێکاران نییە، بەڵکو بە پێچەوانەوە، سەرلەنوێ دڵنیابوونەوە و باوەڕبەخۆبوونی زیاتریان پێ دەبەخشێت، تاوەکو داخوازی فرەتر بخەنەڕوو و خەباتی خۆیان بەرنەپێشەوە. کەمترین سەرەنجامی ئەم جۆرە بەرەوپێشەوە چوونانە، دروستبەکاربردنی توانای کرێکارییە. گرنگ نییە پارتە

ڕامیارییەکان بە چ جۆرێك بیانەوێت خەباتەکە دەستەمۆ بکەن، یا بۆرژواکان چ جۆرە ڕامیاریبازییەك بۆ لە نێوەند دەرپەڕاندنی ڕووبەڕووبوونەوەکان دەست پێبکەن؛ دەستبەکاربوون و خەبات هەردەم کرێکاران پتەو ڕادەگرێت و ئەندێشەیان لەلادان دوور ڕادەگرێت. کرێکاران بەکەمکردنەوەی هەژاری ماددی و هزری خۆیان، پێگەیین و هوشیاری چینایەتی بەدەستدێنن. لە جاران هەستیارتر دەبن، بزێوتر و هەڵسوڕاوتر لەبەرامبەر بەهرەکێشدا دەوەستنەوە. بۆ لەنێوبردنی لێبڕاوتر دەبن. بەم جۆرە بەزیادبوونی هوشیاری و دیتنی ئەزموونی زۆری بەکردەوە، تێگەیشتنێکی ڕوونتریان لەناکۆکی سازش وەرنەگری نێوان بەرژەوەندی خۆیان و چینی سەرمایەدار بەدەستدێنن.

بەڵام ئەم بەرەوپێشەوەچوونە لاوەکیانە، هەرچەندە لامان گرنگ بن، هێشتاکەش ناتوانن شوێنی شۆڕش بگرنەوە، بۆ لە توانادابوونی بەدەستهێنانی ئامانجی ئازادی، هەڵوەشاندنەوەی خاوەندارێتی پێویستە و هەمیشەش هەر ئەوە پێویست بووە.

لەڕاستیدا، تەنانەت بەگریمانی ئەوەی، کە بڕی سودی سەرمایە تاڕادەیەکی زۆر کەمبێتەوە و بەشێك لە کارکردە زیانبەخشەکانی دەوڵەتیش وەلابنرێن، هێشتاکە دوورە کە بە لێسەندنەوەی ئەم بەرتەرییانە (امتیازات) بتوانن سەرمایەداری و میری بەتەواوی وەلابنرێن. هیچکام لەوانە پەیوەندییە بنەڕەتییەکان ناگۆڕن: هێشتاکەش لەلایەکەوە کرێگرتان- موچەخۆران-ی ژێردەست لە ئارادا دەبن و لەلایەکی ترەوە سەروەران و فەرمانڕەوایان مشە دەخۆن.

ئاشــکرایە کە دەســتکەوتە لاوەکییەکــان (گرنــگ نییە چەنــدە گەورەیـان بزانیـن، تەنانەت ئەگەر توانیبێتیـان تـاڕادەیەکی زۆر بەرتەری چینــی باڵادەســت کەم بکەنەوە) نــاتوانن کــاراییەکی ڕوخێنەریــان لەسەر پەیوەنــدییە ئابــووری و ڕامیارییەکــان (پەیوەنــدی نێــوان سەرمایەدار و کرێکــار، ڕابەر و ڕابەرێکــراو، فەرماندەر و فەرمانبەر) هەبێت. بەم پێیە فەرمانبەری کرێکار بۆ سەرمایە و دەوڵەت لە جێی خۆیاندا دەمێننەوە. بەم پێیە، گرفتی کــۆمەڵایەتی، وەك هەر سەردەمێکی تــر، خــۆی دەردەخــاتەوە و «سەنگەربەندی» جیــاکەرەوەی بەرهەمهێنەران لە مشەخۆرانێك کە خۆێنیان دەمژن، کەمترین شوێنگۆرگێ بە خۆوە نابینێت.

گرنگ نییە ماوەی کار چەندە کەمبێتەوە، گرنگ نییە بڕی کرێی کار چەندە زیادبکات، گرنگ نییە کارخانە لە ڕووی تەندروستی و شتگەلی لەو جۆرەوە چەندە لەباربێت... تا کاتێك کە پەیوەندی خاوەنکار و کرێکرتە ، فەرمانڕەوا و فەرمـانبەر بمێنێت، کۆمەڵگە بەسەر دوو چینــی دژبەیەکــدا دابەش دەبێــت. هەروەهــا بە چوونەسەرەوەی هوشــیاری و هێــزی چینــی بەهرەکێشــکراو و ستەمدیدە و دەرکی ڕۆشنیان لە گرنگی ڕێوشوێنیان لە کۆمەڵدا، خەباتیش قوڵتر و بەرفراوانتر دەبێت. بەم پێیە، چینی کرێکار، چەندی بەرەوپێشەوە بچێت و چەندە فێربێت، بەهێزتر لە جاران دەست بـۆ وەلانـانی بەرتەرییە مشەخۆرییەکانی بەرامبەرەکەی، دەبات.

خەبات تا لەنێوبردنی پەرژینەکانی دۆزەخ بەردەوام دەبێت! ئەو

ڕۆژە دێتە پێشەوە، کە چینی کرێکار، ئامادە و جۆشخواردوو بۆ دوا جەنگ، پتەو لە ڕوووبەڕووبوونەوە بەردەوام و ڕۆتینەکاندا لە دژی دوژمنی چینایەتی، ئەوەندە بەهێز بووبێت، هێرشی یەکجارەکی ڕێکبخات و ئەمە شێوازی لووتکەیی کاری ڕاستەوخۆ دەبێت.

کەواتە با کورتی بکەینەوە، لێکۆڵینەوەی وردی دیاردە کۆمەلایەتییەکان بوار دەدات، کە ڕووی خۆمان لەو تێڕوانینە زۆرگەرا (جبرگرایی)یانە کە تێکۆشان بێسوود نیشان دەدەن، وەرگێڕین و ئەم پەندەی، کە بەختەوەری بێچەندوچوون و بێتێکۆشانی ئێمە بەرهەمی ڕۆژە دژوار و بەرگە نەگرەکانە، بخەینەلاوە. بەپێچەوانەوە، تێگەیشتنی ڕۆشنبینانەی ئەم دیاردەیە، سەرەنجامێکی تەواو جیاواز دەخاتەروو: فێر دەبین کە پێشکەتنە سەپێنراوەکان بەسەر بۆرژوازی و باشتربوونی بەرەبەرەی بارودۆخی کرێکاران، کە بەسەر خاوەنکارەکاندا دەسەپێنرێت، مەشخەڵەکانی شۆڕش بڵندتر دەکەنەوە. بەم جۆرە فێر دەبین بەو جۆرەی کە ژیانبخشە، بەهەمان شێوە خەبات سروشبەخش دەبێت.

کاری ڕاستەخۆ، کە دەرکەوتنی هێز و توانای کرێکارە، بەپێی هەلومەرج و بارودۆخ، لە شێوەی جۆراوجۆردا خۆی نیشان دەدات، کە بۆی هەیە زۆر لەسەرخۆ یا توندوتیژ بێت. ئەم بابەتە بەتەواوی پەیوەندی بە پێداویستی ئەو ساتەوە هەیە، کە ئەو خەباتە تێیدا سەرهەڵدەدات.

بەم پێیە، کاری ڕاستەخۆ شێوەیەکی تایبەتی نییە. هەندێك کەس، کە تێگەیشتنێکی زۆر ڕواڵەتییان لە پرسەکە هەیە، وەك کاری بەکۆمەڵی کەسانێکی سەرخۆش باسی لێوە دەکەن. وەها تێڕوانینێك نیشانەی کورتبینی ئەو کەسانەیە بەرامبەر کردەییبوونی توانایی پرۆلیتێری. ئەم تێڕوانینە، کاری ڕاستەخۆ کەم تا زۆر بە کاردانەوەیەکی بێبەرنامە نیشاندەدات؛ چاوپۆشی لە کرۆکەکەی کە بەنرخترین شتگەلێك دەگرێتەوە، دەکات؛ لەبیر دەکات کە ئەم دروشمە، سیمبولی شۆڕشی کرێکارییە.

کاری ڕاستەوخۆ، کەوتنەگەری هێزی کرێکارانە بۆ ئامانجی سوودبەخش: هێزێکە کە مامانی بۆ لەدایکبوونی یاسایەکی نوێ دەکات؛ پاگەندەی پەیڕەوی مافی کۆمەڵ دەکات.

لە پشت هەر بزووتنەوە و کارێك، هێز و دەسەڵاتێك هەیە و بەپێی پێداویستی، خاڵی لوتکەیی ئەویشە. ژیان بەرهەمی کارکردی هێزەکانە و بێجگە لە هێز تەنیا لەبیرکراوی بوونی هەیە. لە نەبوونی هێزدا، هیچ شتێك دەرناکەوێت، هیچ شتێك

نابێتە کەتوار.

دوژمنە چینایەتییەکـــانی ئێمە، بـــۆ ئەوەی چاومـــان ببەســـتن، بەردەوام دەڵێنەوە، کە دادپەروەری دروست و پـایەدار پێویستی بە پەنـابردن بـۆ هێـز نییە. درۆودەلـەسەکانی بەهرەکێشـان بـۆ خەڵـك! لە نەبـوونی هێـزدا، دادپەروەری لـە درۆ و گاڵتەجـاری بەولاوەتـر نییە. دیتنـی پەژاراوییـانەی خەڵـك بەدرێژایـی سەدەکانی ڕابـوردوو، گەواهـی ئەم ئەندێشەیە دەدەن: تەنیـا بەڵگەی مردنـی ئەوان، خزمەتکردنـی دەسەلات بـوو بەپلەوپایەی ڕێـڕەوی (مەزهەبـی) یـا ڕابەرانـی سکیولار، کە خەڵکیـان لـەژێر پێیانـدا دەپڵیشـاندەوە. بەلام لە هەمـوو شـوێنێك گشـت ئەم توندوتیژییانە بەنێـوی گریمـانەی دادپەروەرییەوە ڕوویـان دەدا. ئەو دادپەروەرییەی کە ئەوان دەیڵێـن، بێجگە لە نـادادوەری بێبەزەییانە، شتێکی تر نییە و ئەم ڕەوتە هێشتاکەش بەردەوامە!

کەمینە لە بەرامبەر زۆرینە

جەماوەری کرێکاران، هەمیشە لەلایەن کەمایەتییەکی دیاریکراوەوە بەهرەکێشی لێکراوە و چەوساوەتەوە. ئەگەر ئەو کەمایەتییە تەنیا پشتی بەتواناییەکانی خۆی ببەستایە، هەرگیز نەیدەتوانی تەنانەت بۆ تەنیا ڕۆژێکیش پارێزگاری لەجێوڕێی خۆی بکات! ئەو کەمایەتییە، دەسەڵاتی خۆی لەملکەچی مەڕئاسای قوربانییەکانییەوە بەدەستدەهێنێت. چینی کرێکار سەرچاوەی هەموو دەسەڵاتەکانە، بەڵام هەر ئەم چینەیە، کە خۆی لەبەرامبەر فەرمانڕەوایاندا قوربانیدەکات. لێرەوەیە، کە فەرمانڕەوایان سواری ملی چینی کرێکار دەبن، سەرمایە کەڵەکە دەکەن و دەوڵەت دادەمەزرێنن و بەڕێوەی دەبەن.

لەبارێکدا، ئەگەر خوازیاربین ئەو کەمایەتییە بخەینە شوێنی خۆی، (ئەوڕۆکە وەك ڕابووردوو) تەنیا نیشاندانی درۆ جێکەوتەکانی نێو پەروەردەیان، خستنەڕووی توندوتیژییەکانیان و دەربڕینی وردەکاری تاوانەکانیان بەس نییە. ئەندێشەیەك، لەبەرامبەر دەسەڵاتی دڕندانەدا کە هەیە، تەنیا دەسەڵاتی باوەڕپێهێنانی بۆ خستنەڕوو هەیە و پێش دەستپێکردنی هەر جەنگێك تێك دەشکێت. ڕاستییەکەی ئەوەیە، کە بۆچوون هەر چەندە جوان و شیاوی وەرگرتن بێت، تەنیا پفی کەفی سابوونە، مەگەر ئەوەی هێزێك پارێزگاری لێبکات و ببێتە هۆی بەرجەستەبوونی.

کەواتە بۆ بەرگرتن لە قوربانیبوونی ناهوشیارانەی زۆرینە

لەپێناو کەمایەتییەکی پەست و هەوەسی، دەبێت چی بکرێت؟

دەبێت هێزێك ڕێکبخرێت، کە توانای خەباتی دژی دەسەڵاتی چینی فەرمانڕەوا و دارا، کە بەسوودوەرگرتن لە خۆشباوەڕی و نادەربایستی خەڵك لێیانی دزیوە، هەبێت. ئەم کارە، کاری کرێکارانە. ئەرکی ئەوانە، کە لە دونیای کەتواریدا وەها هێزێك پێکبهێنن. کەسانێك کە ئارەزووی ڕزگاربوون لەم چنگە دروستکراوە لە نادەربایستی زۆرینەیان هەیە، ئەرکی سەرشانیانە لە بەرامبەر خۆدزینەوەکان، کاردانەوە نیشانبدەن و یەك بە یەك لە جەستەی خەڵکدا لەنێویان بەرن.

ئەرکە بنەڕەتییەکانی شۆڕشگێڕانی هاوپشتیوان و یەکگرتوو، لەنێو ڕێکخراوە پیشەییەکاندا ئەنجام دەدرێن. یەکێتی، جێی کۆوەبوونی کەمایەتییەکی هوشیار، ڕێکخراو و لە باری گەشەکردندایە و ئامانجی ئەندامەکانی، بەدەستهێنانی هێزی پێویستە، تاوەکو یەکەمین تاوی وەستانەوە لەبەرامبەر هیزە چەوسێنەرەکان و بەهرەکێشەکانی هەبێت و دواتر شان بداتە بەر لەناوبردنیان.

دەزگەکانی ڕاگەیاندن، دەبێت پێش هەموو شت، بۆ هوشیارکردنەوەی لایەنگرانی چینی بۆرژوازی بەکار ببرێن، ئەو کرێکارانەی کە لایەنگری بۆرژوازین و لەلایەن سەرانەوە چەکدارکراون و هەردەم ورەی خەباتی کرێکارییان بۆ ئازادی سەرکوتکراوە. هەڵبەتە چڕبوونەوەی لەڕادەبەدەری هێزەکان لەسەر ئەم کارە بەراییە نەگونجا و هەڵەیە؛ وێناکردنی

لەناوبردنی دەسەڵاتی سەربازییانەی چینی بۆرژوازی لەڕێگەی ڕاگەیاندنەوە خۆشباوەڕانەیە، بەڵام پێویستە هەوڵبدەین تا ئەو جێیەی کە دەکرێت، ئەو دەسەڵاتە ڕێك بکەینەوە. مێژوو نیشانیدەدات، هەڵچوونە جەماوەرییەکان، کە نەیانتوانیبێت پشتیوانی یا لانیکەم بێلایەنی یونیفۆرمپۆشان (سوپا) ڕابکیشن، هەردەم لەتەك شکست و لەناوچوون ڕووبەڕوو بوون. لەبەر ئەوە، یەکێك لەو ئامانجانەی کە دەبێت هەمیشە لە دووی بین، لە کارخستنی دەزگەی دەسەڵاتییە، کە گروپێك لە چینی کرێکار، ناهوشیارانە خستوویانەتە بەردەستی فەرمانڕوایان. تەنانەت بە گریمانەی شیاوی ئەنجامدانی تەواوی ئەم شتە، هێشتاکەش پرسی ڕوخاندنی خودی کەمایەتی فەرمانڕەوا وەك خۆی دەمێنێتەوە. بەکەمگرتنی ئەو کەمایەتییە و بەهیچ ئەژمارکردنی دەسەڵاتیان، هەڵەیەکی کوشەندەیە. سەرەنجامی ئەم کارانە، ئەرکێکە کە کەوتووەتە سەرشانی کرێکارانی هوشیار.

پێشــــبینی هەلــــومەرج و کـــاتی ڕووبەڕوونەوەی یەکلاکەرەوەی هێزەکـانی ڕابــووردوو و داهـاتوو، دەچیتە خـانەی فـاڵگرتنەوە و ڕوانگەپەردازییەوە. تەنیـا شـتێك کە دەتـوانرێت لە بـارەیەوە دڵنیابین، ئەوەیە کە ئەو جەنگە، بەپێکداداان و بەرخوردی کەم تا زۆر چـاوەڕواننەکراو دەسـتپێدەکات. هەروەهـا دەتـوانرێت بەدڵنیـاییەوە ئەمەش بـوترێت، کە هێـزە پارێزەرەکـانی نەزمـی کـۆن، خۆبەدەسـتەوە نـادەن، تـاوەکو نەکـوژرێن. ڕێـك هەر ئەم بەرهەڵستییە کـوێرانەیەی دژی پێشـکەوتنە، کە بەردەوام بـووەتە هـۆی ئەوەی ئاڵوگـۆڕە گـرنگە کۆمەڵایەتییەکـانی درێژایـی مێـژوو، هەمیشـە لەڕێگەی تونـدوتیژی و دڕنـدەییەوە ئەنجـام بـدرێن. بەدڵنیـاییەوە لێپرسـراوەتی تونـدوتیژییەك کە لەو ئاڵوگـۆڕانەدا ڕوودەدات، دەکەوێتە ئەسـتۆی مرۆڤگەلێـك کە بەردەوام بــۆ داهـاتوو ڕوانیویـانە. ئەوانە، ئەگەر بڕیـاری شـۆڕش و لێـبڕاوی بدەن، ناچارن بەوە. هەمیشـە بەدواهـاتنێکی درێـژ لە هەوڵەکان ڕوویـداوە، تـا گۆڕانخـوازان بە خالێـك گەیشـتوون، کە پێشـڕەوی هیچکـام لە ڕێگەگەلـی ئاشـتیخوازی لـواو نەبـن. (تەنـانەت لەو هەلومەرجەشدا) توندوتیژییەك کە گۆڕانخـوازان ئەنجامیانداوە، هەر وەلامێکــی مرۆیـی بــووە بە تونــدوتیژی و دڕنــدەی فەرمانڕەواکانیان.

توندوتیژی کاتێك دەبێتە بەشێك لە سروشتی خەڵك، کە بیست و چـوار کـاتژێر لەدەسـت بێـدەرەتانی، بێبەشـی و تەنگەتـاوی لەڕادەبەدەر، کە کەمایەتی بەهرەکێش بەسـەریاندا دەسەپێنێت،

لە ئازاردا بتلێنەوە و لە ژێــــــر کــــــارایی ئەوەدا بکەونە داوی خۆبەدەستەوەدان و تاوانکاری. پێویست نییە لەدەرگەی لێدوانی فیلۆسۆفی بدەین، هەر ئەوەندەی بوترێت کە مرۆڤ «باش» یا «خراپ» لەدایك نابێت، بەڵکو لەژێر کارایی دەوروبەردایە، کە کەسایەتی دەپەروەردرێت و دەگۆڕێت بە مرۆڤی باش یا خراپ.

جەمــاوەر لە زنجیــری خۆشــباوەڕیدا گۆشــکراوە، لێوانلێــوە لە هەڵاواردن، پێویستی بە هەوڵێکی بەرچاو هەیە، تاوەکو هوشیار ببێتەوە. کاتێك کە توانی پەردەکانی خۆشباوەڕی لابدات، بەبێ ئەوەی لەژێر کارایی تورەیی و کینەدا بێت، بڕیاری پەیگیرانە بۆ بەرهەلستی دەدات. ئەو لەو خۆشباوەڕییە سەپێنراوە دەردەچێت و ڕێگەیەك هەڵــــدەبژێرێت، کە بە بۆچــــوونی ئاســــانترین و بەردەســــترین ڕێگەیە. بەشــەکانی، وەك ئاوە خوڕەکــان، بەرەو دەریــا لە بزووتنــدان؛ بەڵام بە لەبەرچــاوگرتنی ڕێگرییەکــانی بەردەمیان، هەندێك ئاشتیخوازانە دەچنە پیشەوە و هەندێکی تر بەردەوام دەگوڕینن. هەڵبەتە کۆتایی بزووتنەکەیان لەژێر کارایی بەربەســتگەلێك کە فەرمانڕوایــان لەســەرەڕێیان دایــان نــاون، سەرەنجام بە شۆڕش کۆتایی دێت، بەڵام خواستیان ئەمە نییە. هێزەکــانی جەمــاوەر، کاتێــك کە لەپشــت بەربەســتەکانی ســەر ڕێگەدا گیــــر دەخــــۆن، بەربەســــتەکان تێکدەشــــکێنن و وەك گەردەلوولێــك کــۆمەڵگەی کــۆنە و نەزمــی کــۆن ســەروژێر دەکەن. بەڵام نکۆڵی لێناکرێت، ئەگەر بەرهەڵستی لە ڕەوتی ئازادانەی ئەم هێزانەدا نەبووایە، بزووتنەوەکە بەبێ کردەوەی توندوتیژی و بە شێوازێکی ئارام و ئاشتیخوازانە دەچووە پێشەوە. مەگەر بەم جــۆرە نییە، کە ڕوبــارە خوڕەکــان لە دەشــتەکاندا، بە هەمــوو

هیواشی و ئارامییەکی ڕواڵەتییەوە، لە هەمان مۆلوکوڵە شلەکان پێکهاتوون، کە ڕوبارە پڕخرۆش و لافاوئاسای قەدپاڵەکان پێکدەهێنن؟ بابەتەکە، لەمەڕ توانا جەماوەرییەکانیش ڕێك هەر بەم جۆرەیە.

هێورگەرە ناکەتواری(وەهمی)یەکان

ڕاستە کە نابێت تەنیا بۆ دامرکاندنەوەی ئالۆش و چێژوەرگرتن پەنا ببردرێتەبەر توندوتیژی، بەڵام لەو لایەنەوە کە سوودوەرتن لێی لە کاتی پێویستدا، ملی پێنەدەین و بمانەوێت هەموو جەنگەکە بە بەردەوامی بەهۆی بەکاربردنی ئارامگەرەوە و لەڕێگەی پارلەمان و ئامرازە دیمۆکراتیکەکانی ترەوە بەرەوپێش بەرین، زۆر پرمەترسییە. نەخێر! هیچ سیستمێکی دەنگوەرتن یا ریفراندۆم یا پرۆسەیەکی تری لەو جۆرە نییە، کە کلیلی ئارەزووەکانی جەماوەر لە ئاسمانەوە داگرێت. بزووتنەوەی شۆرشگێرانە بێجگە لە ملدان بەتوندوتیژی هیچ ئەڵتەناتیڤێکی تری نییە. وابەستەبوون بە خۆشباوەریگەلی لەم جۆرەوە، تەنیا گەرانەوە بۆ رابوردوو و دووبارەکردنەوەی هەڵەی پێشینان دەبێت، کە مژدەی بەهەشتی ئەو دونیایان بە رەنجبەرانی ئەم دونیا و دوورەپەرێزان دەدا. گریمانەی ڕزگاری رەنجبەرانی دوورەپەرێز یا بەڵێنی سەرکەوتن لەرێگەی ڕیفراندۆمەوە، لە دیتنی کەتواربینانەی باردۆخەکە ئاسانترە، بەڵام لە بەرامبەردا، تۆزقاڵێکیش کەس لە ئازادی نزیك ناکاتەوە.

لە شیکردنەوەکانماندا لەمەڕ سەرەنجامی کارەکە، هەردەم دەبێت بگەڕێینەوە سەر ئەم کۆبەندییە ناچارییە: پەنابردن بۆ هێز!

هەڵبەتە سەرەڕای ڕاستی بێسوودبوونی سەرەنجامی پرۆسەکانی دەنگوەرتن، ڕیفراندۆم و هیتر لە فراوانترکردن و قوڵکردنەوەی

هوشـــیاری چینایەتیـــدا، نـــابێت چاومـــان لە ئاســـتی کەڵکە ڕێژەییەکانییـان بنـووقێنین. بـۆ نمـوونـە، ڕیفرانـدۆم دەتـوانێت زۆر شـێوازی بەکـاربردنـی هەبێـت. هەروەهـا زۆرجـار بـۆی هەیە لە هەنـدێك هەلـومەرجی تایبەتـدا، دروستترین هەڵبـژێری ڕامیـاریی گونجاو، سوودوەرگرتن لەو بێت. با نموونەیەکی ڕۆشن و ئاشکرا بهێنینەوە: ڕیفرانـدۆم بـۆ هەڵسـەنگاندنی خواسـت و هوشـیاری کرێکـــاران، ئامرازێکـــی باشـــە. لەتەك ئەوەشـــدا بـــۆی هەیە ڕێکخراوەکـان و یەکێـتییە پیشـەییەکانیش هەنـدێك جـار بەپێـی پێویســـت پەنـــای بـــۆ بەرن (ئەم ڕووداوە بـــۆی هەیە بـــۆ هەر ڕێکخراوێـــك بێتە پێشـــەوە، چ ئەوانەی کە هێشـــتاکە لە چنـــگ سەرمایەداری نەهاتوونەتەدەر و لەوانەیە پێویستیان بە کۆمەکە دەوڵەتییەکـــان هەبێـــت چ تەنـــانەت ئەوانەش کە بەتەواوی شۆڕشگێڕانەن)، ئەم شتە، زۆریش باو بووە!

ئەوەی کە ڕیفرانـــدۆم بە هاوتـــا و ئەڵتەرنـــاتیڤی شـــێوازە شـــۆڕگێڕانەکان بزانیـــن، بەو ڕادەیە گەمـــژانەیە، کە بێکەڵـــك و بێسوودی دابنێیـن. دەنگوەرگرتنەکـان ئامرازێکـن بـۆ خەملاندنـی چەنـــدایەتی، بەڵام بەهیـــچ جۆرێـــك بەکەڵکـــی هەڵســـەنگاندنی چۆنـــایەتی نـــایێن. لەبەر ئەمەیە، کە نـــاتوانرێت بـــۆ ئاڵوگـــۆڕی بنچینەیـی سیستەمی سەرمایەداری پشتیان پێببەسترێت؛ وەهـا وێناکردنێـــك هەڵەیەکـــی زاقە و بەرهەمـــی چەوتتێگەیشـــتنە. تەنـــانەت ئەگەر دەنگوەرگرتنەکـــان ئاســـایی تـــر ببنەوە، چەنـدبارەبوونەوەیان نـاتوانێت جێگەی داهێنـان و هێـزی پێویست بۆ بەرەوپێشبردنی هزری نوێ بگرێتەوە.

کاتێك کە ئەوەی لە باری ئەنجامداندایە، کارێکی شۆڕشگێڕانەی وەك ڕزگـارکردنی باسـتیل (Bastille) بێـت، قسـەکردن لە دەنگـوەرگرتن و ڕیفرانـدۆم نـابەجێ دەبێـت... ئەگەر ئەو ڕۆژە کەمـایەتییەکی هوشـیار هێرشـیان بـۆ سـەر قەڵا نەکـردایە .... ئەگەر بیانویسـتایە یەکەم جـار لەمەڕ چارەنووسـی قەڵاکە ڕیفراندۆم بەرپا بکەن ··· لەو بارەدا بە ئەگەرێکـی زۆرەوە تاکو ئەمرۆش گاردەکـانی (Gardes franaises) هێشـتاکە دەرگەی چوونەژوورەوەی ئانتۆین (Antoine)یان لە ژێردەستدا دەبوو.

نموونەکەمـان لەمەڕ شکاندنی باسـتیل، لەبـارەی هەمـوو ڕووداوە شۆڕشـگێڕییەکانەوە ڕاسـتە؛ وای دابنێیـن سـەرەتا بخـرایە ڕیفرانـدۆمێکی گریمـانەیی، ئایـا سـەرەنجامێکی وەکـو نمـوونەی باستیل بەدەست دەهات؟

نـا! هیـچ شـێوە دەنگوەرتنێـك یـا شـێوە ڕیفرانـدۆمێك نـاتوانێت جێگەی پەنـابردن بۆ هێزی شۆڕشگێڕانە بگـرێتەوە. بەلام بـا وردتـر بڕوانین؛ ئەو پەنـابردنە بۆ هێـزی شۆڕشـگێڕانە، بەو واتـایە نییە، کە جەمـاوەر لە خەودایە. تەواو بەپێچەوانەوە! هەر چەنـدی جەماوەر چالاکتر و هوشـیارتر بێـت، هێـزی شۆڕشـگێرانەش کـاراتر دەبێت.

شۆڕشـی ئابـووریی لە کـۆمەڵگەی سـەرمایەداریدا خـۆی دەپەروەرێنیت، تاوەکو ڕۆژێك دواجار ڕوو بدات و سـەربکەوێت. بۆ پەروەرانـدنی ئەو شۆڕشـە و ڕێگرتـن لە گەڕانەوە و تێکشـکان لەبەرامبەر دڕنـدەیی بەرەی دوژمنـدا، دەبێـت خەباتکـاران بزانـن

چییان دەوێت و بە چ ڕێگەیەك بەو ئامانجە دەگەن. دەبێت سەراپایان هوشیاری بێت و هیچکات دەستەمۆی هەستەکی و دنەدان نەبن! با بوار بۆ خراپ لەیەکگەیشتن نەهێڵێنەوە؛ کاتێك کە لە ڕوانگەی شۆڕشگێڕانەوە بڕوانین، دەبینین کە هێزی ژمارەیی، تەنیا کاتێك کارایە، کە بەداهێنان و هوشیاری خۆبەخۆی تاکەکان بارگاوی بێت. زۆربوونی ژمارەیی، خۆی لە خۆیدا، شتێك نییە بێجگە لە کەلەکەکردنی کەسانی پا لە هەوا وەك نێچیری خەواڵوو، کە بێجگە لە کاردانەوە بەرامبەر بە بەرکەوتنەکان جووڵەیەك لە خۆ نیشانادەن.

بەم پێیە، بەو سەرەنجامە دەگەین، کە خەباتی ڕاستەوخۆ، سەرەڕای بوونی باوەڕ بەناچارییبوونی بەکاربردنی هێز، لە خوارەوەرا، زەمینە بۆ تێکوپێکدانی فەرمانڕەوایی زۆر و توندوتیژی ئامادە دەکات، تاوەکو لە ڕیشەوە هەڵکێشێت و لە جێی وی کۆمەڵگەیەك بنیات بنێت، کە بەهوشیاری و یەکگرتنی ئازادانە پشتئەستوور بێت. شێوەی ئەنجامدانی ئەم کارە، ناساندن و جێخستنی تێگەیشتنی پێویست بۆ ئازادی مرۆڤ لە هەمان کۆمەڵگەی کۆنی سەرکوتگەرانە و بەهرەکێشدایە، کە بڕیارە لە داهاتوودا ژێرخانی کۆمەڵگەیەکی نوێ پێکبهێنێت؛ واتە گەشەی تاکگەرایی، پەروەردەکردنی ویست (ارادە) و پەیگیری لە کاردا.

لە کۆتاییدا بەم کورتەیە دەگەین، کە خەباتی ڕاستەوخۆ، وێڕای شێوەی تێکۆشان، فێرکاری ئاکاریی زۆر بەنرخی لە خۆ گرتووە، کە گەشە بەپەیڕەوانی دەدات و دەیانپاڵێویت، لە دەستەمۆیی

ڕزگاریـــــان دەکـــــات و دەیـــــانگەیێنێتە جێیەك، کە جـــــوانی و بەرهەڵستییان تیشك بۆ کەسانی تر بهاوێت.

پەراوێز:-

[1] زۆربەی خەڵك، کاتێك کە دەربارەی ئەو وڵاتانە قسە دەکرێت، یەکسەرە ئەم دەربڕینە کە لەوێ "ژیان گرانترە" دەجوونەوە و تەنانەت ڕێگە بە بچووکترین دوودڵی خۆیان نادەن. ڕاستییەکەی ئەوەیە، کە کەرەستەی لوکس، لەو وڵاتانەدا زۆر گرانە، لەبەر ئەوەیە کە ژیانی توێژەکانی سەرەوە "گرانە". بەڵام لە لایەکی ترەوە، پێداویستییە سەرەکییەکانی ژیان لەبەردەست فراوانن. لەگەڵ ئەوەشدا، مەگەر ئاوا نییە، کە ئێمە بۆ نموونە لە دەوڵەتە یەکگرتووەکان، میوە، لە قوتونراو و بەرهەمی پیشەسازی دەکرین، ئەم بەرهەمانە (سەرەرای چوونەسەری خەرجەکانی بارکردن و گواستنەوە و گومرگ) دەتوانن لە بازاردا لەتەك بەرهەمی هاوشێوەی خۆمان پێشبڕکێ بکەن؟ لەبەر ئەوە ڕۆشنە کە نرخی کاڵاکان لە دەوڵەتە یەکگرتووەکان ناتوانێت لەچاو ئێرە گرانتر بێت... دەتوانین نموونەی پشیتوانیگەری زیاتر بهێنینەوە، بەڵام دێڕەکانی پەڕاوەکە بوار نادەن.

* (Direct Action) کە بە واتای کردەی ڕاستەوخۆ دێت و لە فارسی و عەرەبیشدا هەر وا نووسراوە، بەڵام لە کوردییەکەدا کەمتر ئەو واتایە دەبەخشێت، هەڵسورانی ڕاستەوخۆ، چالاکی ڕاستەخۆ و خەباتی ڕاستەوخۆ واتابەخشتر دێنە بەگوێ.(و.ک)

ساڵی 1994 لەلایەن گروپی (Fresnes-Antony) (گروپی فیدراسیۆنی ئەنارکیستانی فەرەنسە)وە بڵاو کراوەتەوە.

http://cgecaf.com/mot515.html و ســـــاڵـی *1999* لـه لایـەن «*Kate Sharpley Library*» وەریگێڕاوەتـە سـەر ئینگلیـزی و دواتـر لـە سایتـی ئـەنارکۆ- سـەندیکالیزم *101*، بڵاوکراوەتـەوە

سەرچاوەی بڵاوکراوەی ئینگلیزییەکەی:

http://www.anarchosyndicalism.net/newswire/display_any/200

ژیاننامە و نووسینەکانی نووسەر:

http://www.anarchosyndicalism.net/protagonists/pouget.htm

سەرچاوەی وەرگێڕانە فارسییەکەی :

http://cnt-ait.inf/orubrique.php3?id_rubrique=97

لـەم سەرچاوە فارسییەدا سێ بەشی کۆتایی دانەنراون، کە پێشتر لـە ســـــایتـی (خوشـــــە)دا هەبـــــوون. لـەبەر ئـەوەی کـە ســـــایتـی *http://khushe.ir* *لـە ئارادا نـەماوە، تـەنیا ئـەو بـەشانـە دەست دەکـەون کـە لـە سایتـی* *http://cnt-ait.inf* *دانراون.*

Direct Action

by

Emile Pouget

translation from Persian

by Hezheen

Published by

Kurdistan Anarchists Forum (KAF)

January 2010